

Veera Lahti
Liisa Töllinen
Diakonia-ammattikorkeakoulu
Sosiaalialan ammattikorkeakoulututkinto
Sosionomi (AMK) - kirkon nuorisotyönohjaajan virkakelpoisuus
Sosionomi (AMK) - kirkon diakonin virkakelpoisuus
Opinnäytetyö, 2019

AVAIMET KIRKKOON?

-KOHTI UUTTA SEURAKUNTALAISUUTTA

TIIVISTELMÄ

Veera Lahti
Liisa Töllinen
Avaimet kirkkoon? Kohti uutta seurakuntalaisuutta
46 s., 4 liitettä
Syksy 2019
Diakonia-ammattikorkeakoulu
Sosiaalialan ammattikorkeakoulututkinto
Sosionomi (AMK), kirkon nuorisotyö
Sosionomi (AMK), diakoniatyö

Opinnäytetyömme on produkti, jossa olemme tuottaneet seurakuntien nuorisotyöhön soveltuvaa hartausmateriaalia yhteistyössä seurakunnan nuorten kanssa. Tavoitteena on vahvistaa nuorten osallisuutta ja aktiivista toimijuutta sekä arvioida ekspansiivisen oppimisen mahdollisuuksia seurakunnan nuorisotyössä. Opinnäytetyö on toteutettu yhdessä Akaan seurakunnan kanssa. Prosessin eteneminen on dokumentoitu ja kuvattu tässä opinnäytetyössä.

Opinnäytetyö toteutettiin työpajatyöskentelynä seurakunnan varttuneiden isosten kanssa. Työskentely käynnistettiin keväällä 2019 keräämällä kiinnostuneet nuoret ryhmäksi. Työpajoja toteutettiin kesän 2019 aikana neljä kertaa.

Työpajatyöskentelyn tuloksena nuoret tuottivat itse hartausmateriaalia, joka tallennettiin blogialustalle. Nuoret kokivat auttavansa muita seurakunnan nuoria ja isosia tällä työskentelyllä. Blogisivusto tulee jatkossa olemaan Akaan seurakunnan isostoiminnassa käytössä ja sen päivittämistä jatkavat tietyn ikäryhmän isokset osana isoskoulutustaan.

Arvioimme ja pohdimme seurakuntalaiset aidosti osallistavan toimintamallin ulottamista kaikkiin seurakunnan työmuotoihin ja toimintakulttuureihin. Kirkkomme on työntekijävaltainen ja –keskeinen. Tulevaisuuden haaste on muuttaa se aidoksi seurakuntalaisten yhteisöksi.

Asiasanat: nuorisotyö, osallisuus, hartaus

ABSTRACT

Veera Lahti

Liisa Töllinen

The keys to the church? Towards the new parishioning

46 p., 4 appendices

Autumn 2019

Diaconia University of Applied Sciences

Bachelor's Degree Programme in Social Services

Option in Christian Youth Work

Option in Diaconal Social Work

Bachelor of Social Services

This thesis is a product, in which we have been produced applicable material for the Christian youth work in co-operation with the youth of one congregation. The aim is to strengthen the participation and active operating of the youth as well as to estimate the possibilities of expansive learning in church youth work. This thesis was executed in co-operation with the congregation of Akaa. This process was documented and described in this report.

The project was executed working in workshops. The work started in the spring 2019 by gathering some of the Young Confirmed Volunteers as a group. The workshops took place four times during the summer 2019.

As a result from the workshops, the Young Confirmed Volunteers produced themselves some material for devotion, which was installed on a blog platform. The Young Confirmed Volunteers thought that they were helping other youth of the congregation with this blog. Refilling the blog page will be a part of the Young Confirmed Volunteer's activity in congregation of Akaa. The updating of the blog will be a task of some Young Confirmed Volunteers as a part of their training.

We evaluate and consider the possibilities of taking the parishioners truly along in the congregations. The Evangelical Lutheran Church of Finland is employee-centric. The challenge in the future is to change this to a genuine community of the parishioners.

Keywords: The youth work, participation, devotion

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	4
2 MUUTTUVA SEURAKUNTALAIISUUS	6
3 KESKEISET KÄSITTEET	9
3.1 Isonen ja rippikoulu	9
3.2 Käytäntöyhteisö.....	10
3.3 Hartauselämä.....	12
3.4 Osallisuus	13
4 MENETELMÄ.....	15
4.1 Oppimiskäsitys ja osallistavat menetelmät	15
4.2 Työpajatyöskentely	17
4.3 Ekspansiivinen oppiminen.....	17
5 PROSESSI.....	18
5.1 Minkälainen on hyvä hartaus?	18
5.2 Hartauksien teemat	21
5.3 Blogisivusto syntyy.....	22
5.4 Sivuston viimeistelyä.....	23
6 ARVIOINTI.....	24
6.2 Alkuarvointi.....	25
6.3 Väliarvointi.....	26
6.4 Loppuarvointi.....	27
7 TULOKSET	28
8 AMMATILLINEN KASVU	30
8.1. Liisa.....	30
8.2 Veera	31
9 POHDINTA	32
LÄHTEET.....	35

LIITTEET.....	39
Liite 1. Hartausuurna blogisivustossa.....	39
Liite 2. Kuva toiminnallisesta osiosta. Kalanruoto.	41
Liite 3. Muistio työpajasta.....	42
Liite 4. Isosten palaute	43

1 JOHDANTO

Viimeksi kuluneen sadan vuoden aikana kirkko on käynyt läpi monia voimakkaita ja syvälle ulottuvia muutoksia. Sen identiteetti, olemus, organisaatio, jäsenistö, yhteiskunnallinen asema ja jopa teologia ovat muuttuneet. Yhteiskunnan muutokset heijastuvat myös kirkkoon. Kehityskulku on johtanut siihen, että kirkko on itsenäistynyt, menettänyt poliittista valtaansa, joutunut luopumaan kulttuurisesta dominanssistaan, muuttunut monipuoliseksi kansalaisyhteiskunnan palveluntarjoajaksi sekä modernisoitunut. (Kirkon tulevaisuuskomitean mietintö 2016, 15.)

Olemme työskennelleet vuosia kirkon lapsi- ja perhetyössä, jossa kristillinen ihmiskäsitys ja kasvatusta ovat olleet työmme perusteina. Lasten ja nuorten osallisuutta seurakuntalaisina ja aktiivisina toimijoina painotetaan kirkon linjauksissa ja kehittämissasiakirjoissa (Lapset seurakuntalaisina 2013, Nuoret seurakuntalaisina 2012). Käytännössä tämä ei kuitenkaan toteudu vielä tarpeeksi hyvin seurakuntien toiminnassa. Olemme seurakunnan työntekijöinä kiinnittäneet huomiota siihen, miten työntekijälähtöistä kirkon toiminta usein on. Toimintakulttuuri on työntekijäkeskeistä eikä mahdollista tarpeeksi vapaaehtoisten ja maallikoiden vastuuta. (Thitz 2013, 16.) Seurakuntalaisista on tullut kuluttajia ja seurakunnista ohjelmatoimistoja. Ajatus yhteisöllisyydestä liittyy kuitenkin oleellisesti kirkkoon ja sen toimintaan. (Pöyhönen 2019, 15.)

Tarvitaan syvempää seurakunnan olemukseen liittyvää muutosta. On siirryttävä työntekijäkeskeisestä ja virkamiesmäisestä ajattelutavasta seurakuntalaislähtöiseen ajatteluun. (Kirkon tulevaisuuskomitean mietintö 2016, 41.) Tällä hetkellä toimintaan osallistuminen seurakuntalaisen osalta on mielestämme muka-osallisuutta eli osallisuutta, joka ei aidosti toteudu. Vapaaehtoisille seurakuntalaisille jaetaan tehtäviä, kuten kahvin keittäminen johonkin tilaisuuteen tai kolehdin kantaminen jumalanpalveluksessa. Usein seurakuntalaiset eivät pääse edes suunnittelemaan tai valmistelemaan tilaisuutta tai tapahtumaa, jonne heidät kutsutaan avustamaan. Jos tilanne olisi toisinpäin, niin että suunnittelu tapahtuisi riittävän aikaisin ja osallistujat olisivat aidosti mukana omien vahvuuksiensa ja taitojensa

kautta, voitaisiin päästä näkemään ja kokemaan paikallisen seurakunnan näköistä jumalanpalvelus- ja seurakuntaelämää.

Tällä opinnäytetyöllä haluamme vahvistaa osallisuuden kokemusta. Valitsimme kohderyhmäksi nuoret, sillä toinen meistä työskentelee Akaan seurakunnassa nuorisotyössä, joka toimii opinnäytetyömme yhteistyökumppanina. Olemme saaneet kerättyä neljättä vuotta isoskoulutusta käyvistä nuorista ryhmän, jossa nuoret itse ovat aktiivisia toimijoita ja tuottavat hartausmateriaalia ohjaajan ohjauksessa. Menetelmänä käytämme työpajatyöskentelyä, jossa annamme nuorille itselleen mahdollisuuden suunnitella ja valmistaa hartauksia. Prosessin eteneminen on dokumentoitu, kuvattu ja arvioitu tässä opinnäytetyössämme. Tämänkaltaisen toimintamallin toivoisimme muuttavan koko kirkon toimintakulttuuria seurakuntalaislähtöisemmäksi.

Haluamme työllämme arvioida ekspansiivisen oppimisen mahdollisuuksia seurakunnan työssä. Olemme kirkon työssä huomanneet työntekijäkeskeisyyden ja yhteisöllisyyden välisen ristiriidan. Jotta työntekijävaltaisuudesta päästäisiin, tarvitaan uusien toimintamallien rakentamista ja niiden käyttöön ottamista. Toivomme opinnäytetyöhön liittyvän projektin vahvistavan osallisuutta ja olevan avuksi uuden toimintamallin syntymisessä. Teoreettinen viitekehysemme nousee oppimis- ja yhteisötutkija Etienne Wengerin (1998) hahmottelemasta käytäntöyhteisön (*community of Practice*) näkökulmasta. Yhteisön jäsenet oppivat osallistumisprosessinsa avulla vuorovaikutuksessa toistensa kanssa. Kokeilemme tämän opinnäytetyön yhteydessä projektia nuorisotyössä, missä täyttyvät käytäntöyhteisön tunnusmerkit. Tätä tukee teologian tohtori Jouko Porkan väitöskirjan tutkimus isosten motivaatiosta, hengellisyydestä ja yhteisöllisyydestä Suomen evankelis-luterilaisen kirkon rippikoulutyössä. Yhdessä toimiessaan isokset muodostavat käytäntöyhteisön, jonka jäsenet jakavat tietoa, näkemyksiä, neuvoja ja auttavat toisiaan selvittämään ongelmia. (Porkka 2019, 53.)

2 MUUTTUVA SEURAKUNTALAISUUS

Olemme kiinnittäneet huomiota Suomen evankelis-luterilaisen kirkon työntekijäkeskeisyyteen. Vuoden 2019 alussa Suomessa oli 384 seurakuntaa, joissa toimi yhteensä noin 20 000 työntekijää. (Suomen ev.lut. kirkko. Henkilöstö.) Suomen kirkolla on enemmän työntekijöitä suhteessa seurakuntalaisiin kuin millään muulla kirkolla maailmassa. Kirkon työtä jaotellaan työntekijäryhmittäin. Papit, kirkkomuusikot, diakoniatyöntekijät, lapsityöntekijät, nuorisotyöntekijät, hallinto- ja virastotyöntekijät, hautausmaatyöntekijät sekä kiinteistötyöntekijät kuuluvat perusjaotteluun. Koska työskentelemme kumpikin varhaiskasvatuksessa, toinen myös nuorisotyössä ja toinen diakoniatyössä, keskitymme pohtimaan asiaa näistä näkökulmista.

Useat kirkon lapsi- ja nuorisotyön toimintamuodot ovat syntyneet vastaamaan perheiden käytännön tarpeisiin, kuten esimerkiksi päiväkerhotoyö sekä aamu- ja iltapäiväkerho. Ne ovat olleet urauurtavia ja tukeneet perheiden arkea merkittäväällä tavalla. Lapsi- ja nuorisotyön ammattilaisia on koulutettu näitä työtehtäviä varten erittäin paljon. Tämä on muuttanut myös seurakuntien työntekijärakennetta. Edelleenkin kirkon työntekijöissä on lapsityöntekijöitä kaikista työntekijäryhmistä eniten. Vuonna 2018 Suomen evankelis-luterilaisen kirkon palveluksessa toimi 2 264 lapsityöntekijää. Määrä on ollut laskusuunnassa jo pitkään. (Hytönen, Ketola, Salminen, Sohlberg & Sorsa 2016, 257., Suomen ev.lut. kirkko. Henkilöstömäärä 2009-2018.)

Kristillisellä nuorisotyöllä on pitkät perinteet. Nuorten kristillisen kasvatuksen huomioimisesta mainittiin kirkkolaissa vuonna 1925. Toiminnan järjestäminen siirtyi yhdistyksiltä seurakunnille. Ennen nuorisotyöohjaajien kouluttamista työntekijöinä nuorisotyössä toimivat papit ja teologit. (Launonen 2004, 49, 52, 61.) 1940- ja 1950-lukujen vaihteessa alettiin kouluttaa nuorisotyöntekijöitä. 1970-luvulla nuorisotyöohjaajien virkojen kuten muidenkin seurakunnan työntekijöiden määrä kasvoi. (Puolimatka 2008, 161-162., Lusa 2018.) Kirkon nuorisotyössä on koettu useita menestystarinoita, näitä ovat esimerkiksi rippikoulut, nuortenillat ja kerhotoiminta. Viime vuosina tällaisen kokoavan nuorisotyön kehitys on kuitenkin

ollut laskusuuntaista. Kasteiden vähentyminen saattaa merkitä rippikouluun osallistuvien määrän vähenemistä. (Kämäräinen 2018, 92.)

Diakoniatyö oli Suomessa alussa laitoksissa tapahtuvaa sairaanhoitoa, jota tekivät diakonissat. Pikkuhiljaa asiakastyön painopiste alkoi siirtyä sielunhoitoon ja ryhmätoimintaan, kunnes 1990-luvulla laman aikana diakoniatyön oli pakko muuttua. Entisiä toimintamuotoja jouduttiin jättämään pois koska oli pakko keskittää voimavarat laman aiheuttamaan taloudelliseen hätään. Diakonit valtasivat alaa tähän asti viranhaltijoina toimineilta diakonissoilta koska diakonien saama sosiaalityön koulutus näkyi diakonian yhteiskunnallistamisena. Lisäksi diakonit halusivat puuttua myös yleisessä keskustelussa asiakkaiden oikeuksiin sekä niiden toteuttamiseen ja tällainen yhteiskunnallinen vaikuttaminen on tutumpaa sosiaalialan koulutuksen saaneelle diakonille kuin terveydenhuoltoalalle kouluttuneelle diakonissalle. (Hiilamo 2015, 40-46.) Diakoniatyöntekijöiden määrä on ollut hienoisessa laskussa viimeisten vuosien aikana. Diakoniatyössä on vuonna 2018 toiminut yhteensä 1 335 työntekijää. (Hytönen, Ketola, Salminen, Sohlberg & Sorsa 2016, 257., Suomen ev.lut. kirkko. Henkilöstömäärä 2009-2018.)

Kirkossa toimii passioiva toimintakulttuuri, jossa työntekijä järjestää ja seurakuntalainen kuluttaa. Eräs seurakunnan toimintaan osallistumista estävä tekijä on kasvottomuus. Seurakunnan työntekijät ovat tuntemattomia. Myös monet mielikuvat nostavat kynnystä osallistua. Seurakuntalaiset pelkäävät toiminnan olevan raskasmielistä, vain sisäpiiriläisille suunnattua sekä tyrkyttävää evankeliumin julistamista. (Pöyhönen 2019, 199-200.) Työntekijöiden keskuudessa on huomattu, että nykypäivän ihmisen tavoittamiseksi on usein lähdettävä pois seurakunnan tilojen sisältä ja kohdattava ihmisiä muualla. Seurakunta ja kirkko saattavat tuntua vierailta, jolloin ihmiset eivät hakeudu itse aktiivisesti mukaan toimintaan.

Pohdimme mitä tapahtuisi, jos varsinaista työntekijää ei esimerkiksi lapsityössä olisi? Kerhotoiminta muuttuisi luultavasti avoimien kerhojen kaltaiseksi. Varsinaiset päiväkerhot luultavasti lakkaisivat, mutta avointen lasten ja perheiden kerhot lisääntyisivät. Niitä toteuttaisivat vanhemmat yhdessä, jakaen vastuita. Diakoniatyössä kävisi luultavasti samoin. Seurakuntalaisten vastuu ryhmistä, piireistä ja muusta säännöllisestä toiminnasta kasvaisi. Vapaaehtoistyötä on esimerkiksi

Tampereen seurakuntayhtymässä kehitetty vapaaehtoistyön koordinaattorin palkkaamisella. Koordinaattorin tehtävänä on toimia seurakunnan työntekijöiden keskuudessa valmennustyötä tehden. Hän myös etsii ja rekrytoi uusia vapaaehtoisia henkilökohtaisesti kutsumalla. Tampereella toimiva Uusi Verso-messuyhteisö toimii lähes kokonaan vapaaehtoisten voimin. Työntekijän mukanaolo on koettu hyväksi lisäksi, muttei pakolliseksi. (Valtonen & Salminen 2019, 125.) Usean järjestön toiminta on juuri tällaista, yhteistä, vapaaehtoisuuteen perustuvaa, mutta silti organisoitua. Tässäkin tapauksessa haasteita olisi, esimerkiksi vastuun tasapuolisessa jakaantumisessa. Jos taustalla kuitenkin olisi työntekijä kannattelemassa tätä kaikkea, vastaamassa määrärahoista, toiminnan dokumentoinnista ja varauksista ynnä muusta niin sanotusta hallinnollisesta puolesta, voisi mielestämme työn sisällön suunnittelu ja toteutus olla seurakuntalaisten vastuulla.

Kirkon tulevaisuuskomitean mietinnössä korostetaan organisaatiolähtöisestä ja työntekijäkeskeisestä ajattelusta luopumista. Seurakuntalaisille on annettava nykyistä suuremmat vapaudet elää ja toimia kirkossa, kantaa vastuuta seurakunnasta ja käyttää sen tiloja. Tämä edellyttää muutosta ajattelutavoissa, rakenteissa ja tietojärjestelmissä mutta myös luottamukseen perustuvaa ilmapiiriä sekä osallistumista ja vapaaehtoistyötä rajoittavien esteiden raivaamista. (Kirkon tulevaisuuskomitean mietintö 2016, 43.) Mielestämme tällaisia esteitä ovat esimerkiksi avainten luovuttaminen luottamushenkilöille, yhteistyökumppaneille tai seurakuntalaisille. Tiedämme tapauksen elävästä seurakuntaelämästä, jossa yhteistyökumppanina toimivalle järjestön työntekijälle, seurakuntalaiselle sekä seurakunnan toiminnassa muutenkin aktiivisesti mukana olevalle henkilölle ei olisi annettu tilojen avainta, vaan ajateltiin että työntekijä tulee päästämään tämän henkilön tiloihin, kun on yhteistyön aika. Pohdimmekin, kenellä tulisi olla avaimet kirkkoon tai seurakuntien tiloihin? (Kirkon tulevaisuuskomitean mietintö 2016, 43, 52, 59.) Palaamme tähän esittämäämme kysymykseen tämän raportin pohdintaosuudessa.

Nämä pohdinnat johdattivat meidät kokeiluun, joka on tämän opinnäytetyömme tuotos. Päätimme kokeilla uudenlaista toimintamallia nuorisotyössä, minkä toivoimme ulottuvan koko seurakunnan toimintaan tuottaen samalla kaivattua muutosta työntekijäkeskeisyyteen.

3 KESKEISET KÄSITTEET

3.1 Isonen ja rippikoulu

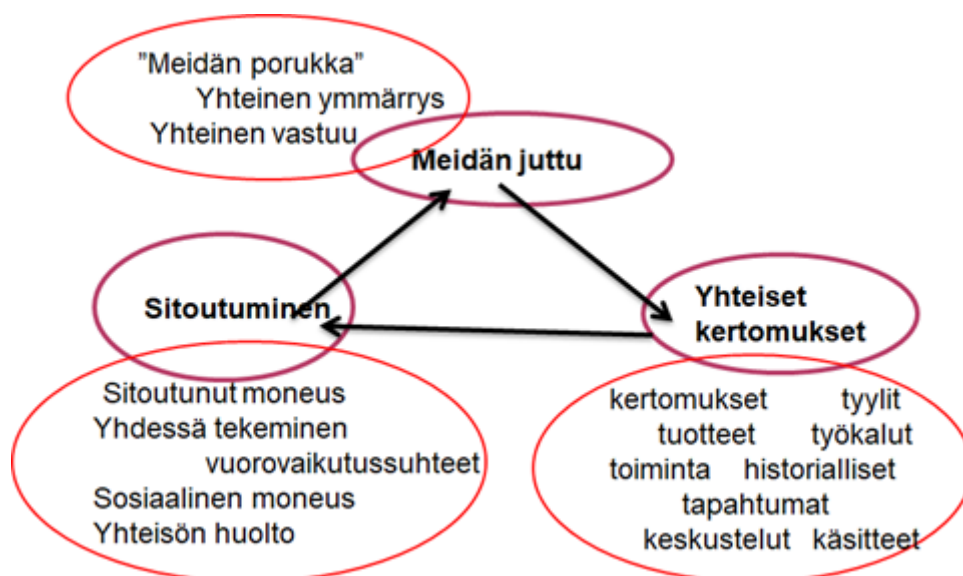
Isonen on rippikoulunsa jo suorittanut nuori, jota on koulutettu rippikoulun jälkeen erillisessä isoskoulutuksessa. Isokset ovat olleet mukana kirkon toiminnassa jo 1960-luvulta lähtien. (Porkka 2005, 83-85.) Leiririppikoulun kehittymiseen liittyy myös rippikoulun ryhmänjohtajakäytännön kehittyminen. 1930-luvulla Suomen Kristillisen Ylioppilasliiton (SKY) koulutyttöleireillä oli syntynyt isosiskoperinne. Leirit oli organisoitu pienryhmiin, vartioihin, joiden koossapitävä jäsen oli isosisko. SKY järjesti ensimmäisiä leiririppikouluja yhdessä Nurmijärven seurakunnan kanssa. Leiririppikouluista saatiin hyviä kokemuksia ja ne yleistyivät 1950- ja 1960-luvuilla Suomessa. Jo leiririppikoulujen alkuvuosina käytännöksi vakiintui se, että isot siskot eli ryhmänjohtajat olivat pari vuotta rippikoululaisia vanhempia. Isosen tehtäviin kuuluivat kurinpidolliset asiat, erilaiset käytännön työtehtävät, opetukseen liittyvät tehtävät ja iltaohjelmien valmistaminen. (Porkka 2004, 7.)

1960-luvulla rippikoulutyön keskeiseksi tavoitteeksi nähtiin nuoren johdattaminen seurakuntaan ja jumalanpalveluselämään. Huomattiin myös, että leirimuotoisen rippikoulun jälkeen nuoria jäi tavallista enemmän mukaan seurakunnan toimintaan. Koska nuoria haluttiin kasvattaa seurakuntavastuuseen, luotiin koulutusjärjestelmiä. Koulutus oli seurakuntakeskeistä ja työmuotojen ja työntekijöiden tarpeista lähtevää. Täysin uusi rippikoulun jälkeinen koulutus oli rippikoulun isosten ja veljien koulutus. Vuonna 1966 Kirkon Nuorisotyön Keskus julkaisi ensimmäisen isoskoulutusmateriaalin. (Porkka 2004, 8.)

Leirimuotoinen rippikoulu on yhä tänäkin päivänä säilyttänyt suosionsa. Se tarjoaa yhteisöllisyyden kokemusta, rippikoululaisten välisiä läheisiä suhteita sekä tiivistä yhteyttä kaikkien leiriläisten kesken. Isostoiminnalla on myös merkitystä rippikoulun suosiossa, ilman isosia rippikoulu ei olisi näin vetovoimainen. (Porkka 2019, 16-18.) Seurakunta ja nuorisotyö muodostavat yhteisön. Tässä kontekstissa yhteisö muodostuu sosialisointi kohteeksi. Isoiset samaistuvat seurakuntaan ja rippikoululaiset isosiin. Hartaus on osa toimintakulttuuria, joka kutsuu yhteisöön.

3.2 Käytäntöyhteisö

Yhteisöllä perinteisesti tarkoitetaan ryhmämuodostelmaa. Yleispätevä määrittely on vaikeaa, mutta voidaan puhua yhteisöstä, kun ihmiset ovat liittyneet yhteen ja ryhtyneet yhteistoimintaan jonkin asian parantamiseksi. Yhteisön toiminta on vapaaehtoista, demokraattista ja tasa-arvoista. (Kansalaisfoorumi. Yhteisö.) Wengerin määritelmään yhteisöstä pohjautuvassa kaaviossa (kaavio 1) hahmotetaan nuorten motivaation ja sitoutumisen suhdetta. Yhteisöön kuulumisen sitouttaa nuoria toimintaan kuuluvaan osallisuuteen.

Kaavio 1. Wengerin (1998, 73) määritelmään yhteisöstä pohjautuva kaavio.

Käytäntöyhteisöllä tarkoitetaan oppimista osallistumisprosessina, missä yhteisön jäsenet ovat keskenään vuorovaikutuksessa ja oppivat samalla toisiltaan. Käytäntöyhteisö voi olla ryhmä, minkä jäsenet tapaavat toisiaan säännöllisesti, mutta se voi olla myös ryhmä missä jäsenet voivat olla yhteydessä toisiinsa virtuaalisesti. Käytäntöyhteisön muodostaa joukko ihmisiä, joilla on yhteinen mielenkiinnon kohde ja joiden tavoitteena on yhdessä oppiminen, joskin se ei ole välttämätöntä. Jäsenet ovat vuorovaikutuksessa toisiinsa säännöllisesti, minkä ansiosta yhteisön keskinäinen toiminta kehittyy. (Wenger 1998, 73.)

Käytäntöyhteisöllä on oma identiteettinsä ja sen voi tunnistaa kolmesta seikasta. Ensimmäiseksi jäsenet ovat sitoutuneita yhteiseen toimintaan, vaikka se toisten ihmisten mielestä ei ole erityisen mielenkiintoista. Toiseksi käytäntöyhteisön jäsenet muodostavat yhteisön, jolla on kiinnostuksen kohteena olevasta asiasta jaettua osaamista ja joka pyrkii kohti yhteistä päämäärää. He rakentavat keskenään vuorovaikutussuhteita oppiakseen toisiltaan. Ryhmän jäsenet toimivat yhdessä, auttavat toisiaan, keskustelevat ja jakavat tietoa keskenään. Kolmantena kohtana Wengerin (1998) mukaan käytäntöyhteisön jäsenet kehittävät yhteisiä käytänteitä. Näitä voivat olla yhteiset kokemukset, tarinat ja työkalut, joilla voidaan ratkaista toistuvia ongelmia. Tällaisten käytänteiden kehittyminen vie aikaa ja se vaatiikin jäseniltä jatkuvaa kanssakäymistä toistensa kanssa. (Wenger 1998.)

Wengerin mallin mukaan rippikouluryhmä on kristillinen käytäntöyhteisö missä rippikoululaiset ovat noviiseja, isoset veteraaneja ja apuohjaajat ekspertejä. Rippikoululaiset voivat löytää paikkansa tässä yhteisössä oman motivaationsa, kiinnostuksensa ja osaamisensa perusteella. Isosten ja apuohjaajien tehtävänä on auttaa heitä löytämään oma paikkansa tässä yhteisössä ja ymmärtämään kristinuskon keskeisiä sisältöjä rippikoulun tavoitteen mukaisesti. (Porkka 2019)

3.3 Hartauselämä

Seurakunnan arjessa hartauselämä on merkittävässä roolissa ja se on luonnollinen tapa välittää hyväksyvää katsetta sekä armollisen Jumalan rakkautta. Hartaus on keino tavoittaa jotakin mitä hengellisyydeksi kutsutaan (Mäkinen 2019). Hartaus voidaan määritellä uskonnolliseksi palvonnaksi, rukoukseksi, uskomukseksi tai uskonnollisen palvonnan muodoksi. (Cambridge Dictionary 2019.)

Jumalanpalvelukset on tehtävä sen hetkistä koolla olevan seurakuntaa huomioiden ja sellaisiksi, että ihmiset kokevat tulevansa Jumalan hoitoon. Myös rippikoulun ja erilaisten kerhojen hartauksien katsotaan olevan osa jumalanpalveluselämää. Jumalanpalveluskasvatuksen näkökulmasta hartaudet välittävät rakkautta, välittämistä, kasvun tukemista ja huolenpitoa eri-ikäisistä ihmisistä. (Lindfors 2008, 258-259.)

Kun kristillisessä kasvatuksessa puhutaan hengellisestä matkakumppanuudesta, sillä tarkoitetaan yhdessä Jumalan edessä olemista, puhelemista ja hiljaa olemista, ihmettelyä ja rukousta, yhdessä osallistumista kirkon jumalanpalveluselämään, avointa ja lämmintä kiinnostusta toista ja toisen elämän matkaa kohtaan. Siinä aikuinen voi oppia lapselta, lapsi aikuiselta tai lapset ja nuoret toisiltaan. (Lindfors 2008, 281.)

Uskonnot ja henkisyys nojaavat arvoihin. Itsearvostus ja itsekunnioitus ovat tärkeitä arvoja, joihin uskonnollisuus ja henkisyys selvästi vaikuttavat. Uskominen tai henkiset uskomukset usein luovat tunnetta yhtenäisyydestä tarkoittaen, että se saattaa vuorostaan edistää suurempaa hyvinvointia. Aiemmat tutkimukset ovat osoittaneet, että on olemassa positiivinen yhteys useiden uskonnollisten ja henkisten ilmentymien sekä merkittävien arvojen kuten tyytyväisyyden, optimismin ja itsearvostuksen saavuttamisessa. (Van Cappellen 2014, 486.)

Spiritualiteetti tarkoittaa tietoisuutta siitä, että on olemassa muutakin kuin arkitoellisuus. Se on hengellisyyden elämistä, joka voi toteutua hyvin monin eri tavoin. Kirkon tehtävänä on auttaa ihmistä löytämään yhteys itseensä, toisiin ihmisiin ja

Jumalaan. (Mäkinen 2019.) Tietoisuus mikä liittyy spiritualiteettiin, ei tarkoita herkkyyttä jollekin epäluonnolliselle, vaan lisääntyvää herkkyyttä nähdä jokapäiväisten asioiden syvemmät merkitykset. Se voi ilmetä myös herkkyytenä uskonnollisille symboleille ja riiteille. Englantilaisen uskonnonpedagogi David Hayn mukaan spirituaalinen herkkyyys voidaan ilmaista seuraavasti: se on tietoisuuden, mysteerin ja arvojen kokemista. Siihen voidaan laskea kuuluvaksi myös yhteisöllinen ulottuvuus. (Teologia. Nuoren aikuisen spiritualiteetti.)

Luterilaisen teologian mukaan kristityn hengellinen matka alkaa erityisesti kasteesta ja jatkuu sanan sakramenttien yhteydessä seurakunnan keskellä. Me teemme matkaa yhdessä toisten kanssa rukouksessa, messussa ja arkisessa kutsumuksessa. (Holopainen 2008, 359-360.) Luterilaisessa kirkossa puhutaan hengellisestä matkakumppanuudesta, johon jokainen kastettu kristitty on kutsuttu. Siinä matkakumppanin tehtävänä on kulkea toisen ihmisen rinnalla, auttaa tunnistamaan Jumalan puhuttelu omassa elämässään, vastaamaan puhutteluun, syventymään omassa uskossaan Jumalaan sekä elämään se todeksi. Hengellisen matkakumppanuuden tehtävänä on näyttää tie kohti Jumalaa, toista ihmistä, uskomme perustaa ja maailmaa, missä me elämme. (Holopainen 2008, 368-374.)

3.4 Osallisuus

Nuorten osallisuuden tukeminen on yhteiskunnallisesti merkittävä asia ja se mainitaan kansainvälisissä ihmisoikeussopimuksissa (Lapsen oikeuksien yleissopimus 1991) sekä kansallisessa lainsäädännössä (L 1285/2016, L 731/1999). Osallisuus nähdään liittyvän kiinteästi yhteisön ja yhteisöllisyyden käsitteisiin. Käsite viittaa keskinäisiin välittämisen tunteisiin tai yhteiseen merkittäväksi koettuun intressiin mutta myös yhteisöllisen organisoitumisen muotoihin, kuten esimerkiksi yhdessä toimimiseen tai erilaisiin yhteisöelämän muotoihin. Yleensä yhteisön rakentumiseen liitetään tietty maantieteellinen alue, mutta siihen liittyy myös ihmisiä yhdistävät suhteet ja ihmisten välinen vuorovaikutus. (Thitz 2013, 23-25.)

Osallisuus merkitsee yhteyttä. Asioiden käsitteleminen itselle merkittävässä yhteisössä on ratkaisevaa ihmisen identiteetin kehittymisen kannalta. Mahdollisuuden olla osallisena vaikuttaa olennaisimmin henkilökohtainen kokemus kuulluksi ja nähdyksi tulemisesta omana itsenään. (Suuri Ihme 2017, 22.) Yhteisöllisyys ei ole vain fyysinen tai paikallinen ilmiö, vaan siihen kuuluu myös sosiaalinen ulottuvuus. Läheiset sosiaaliset suhteet, yhteinen toiminta ja vuorovaikutus samoin kuin hyväksytyksi tuleminen ja kuuluminen johonkin ovat myös osa yhteisöllisyyttä. (Thitz 2013, 23-25.)

Osallisuus voidaan määritellä tunteeksi, jota yksilö kokee kuulumisestaan johonkin yhteisöön. Osallisuuteen kuuluu vahvasti yhteisön jäsenten välinen tasa-arvo, arvostus, luottamus sekä vaikuttamismahdollisuudet yhteisön sisällä. Osallisuuden positiivinen toteutuminen toimii suojaavana tekijänä huonovointisuutta ja syrjäytymistä vastaan. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Hyvinvointi- ja terveyserot. Osallisuus 2019.) Nuorten tai syrjäytyneiden kohdalla osallisuus vahvistaa heidän kokemustaan täysivaltaisuudesta, omasta kyvykkyydestään ja pätevyydestään vaikuttaa ja toimia yhteiskunnassa (Thitz 2013, 21).

Nuoret tarvitsevat tukea ja ohjausta sillä syrjäytyminen ja osattomuus sekä nuorten mielenterveysongelmat ja pahoinvointi ovat lisääntyneet valtakunnallisesti. Nuorten syrjäytymisen ehkäiseminen, hyvinvoinnin tukeminen ja lisääminen ovat paitsi yksilön, myös yhteiskunnan kannalta tärkeitä asioita. Hyvinvointiin liittyy kokemus turvallisuudesta, onnellisuudesta, vahvoista sosiaalisista siteistä, luottamuksesta muihin ihmisiin sekä tulevaisuuteen. Tärkeää on myös nuorten tunne siitä, että he voivat vaikuttaa omaan elämäänsä. (Konsensuslausuma 2010.)

Kirkon jäsenyyteen liittyvä osallisuus kehittyy sekä yhteyteen kuulumisen että yhteisön elämään osallistumisen kautta. Kaste liittää ihmisen kirkon yhteyteen ja osallistuminen seurakunnan hengelliseen elämään tukee tätä yhteyttä. Mikko Malkavaaran (2011) mukaan Raamatun ideaalina on yhteisöllisyys, joka vahvistaa jokaisen oikeutta osallisuuteen, omaan paikkaan ja tehtävään yhteisössä.

Nuorten vaikuttamismahdollisuuksien tukeminen ja heidän kuulemisensa heitä koskevissa asioissa tukee tutkimusten mukaan hyvinvointia. Nuorisotyö tarjoaa

mahdollisuuden nuorille kehittää ja toteuttaa autonomiaa ja saada sekä aikuisten ja vertaisryhmän sosiaalista tukea. Nuorisotyön keinoin on mahdollista toimia nuorten lähtökohdista, joustavasti ja paikallisesti. (Konsensuslausuma 2010.) Yhteiskunnallisella tasolla nuorten hyvinvointia ja osallisuutta pyritään edistämään ja tukemaan matalan kynnyksen toiminnalla. Tällaista toimintaa on esimerkiksi nuorisotilojen aukio-oloaikojen pidentäminen sekä nuorisokahviloiden toiminnan järjestäminen. Näihin avoimiin nuorille suunnattuihin toimintamuotoihin ovat tervetulleita kaikki nuoret ilman ilmoittautumista tai sitoutumista. Tilat ja toiminta-ajat ovat nuorille sopivia. Sosiaalipedagogisesta näkökulmasta katsottuna matalan kynnyksen nuorisotyö vahvistaa turvallista yhteiskuntaan kuulumista. Nuoruus on herkkä ja merkityksellinen elämänvaihe, jolloin turvallisen ja aidosti kiinnostuneen aikuisen läsnäolo on tärkeää.

4 MENETELMÄ

4.1 Oppimiskäsitys ja osallistavat menetelmät

Kirkon kristillinen kasvatus pohjautuu raamatullisiin lähtökohtiin, kaste- ja lähetyksäskyyn (Matt.28:16-20) sekä kertomukseen Jeesuksesta siunaamassa lapsia (Mark.10:13-16). Kristillinen ihmiskäsitys perustuu Jumalan luomistyöhön: ihminen on luotu Jumalan kuvaksi, ainutlaatuiseksi ja ihmisarvoltaan loukkaamattomaksi. Sen mukaan jokainen ihminen on äärettömän arvokas ja häntä on kohdeltava sen mukaisesti. Ihmisen tulee arvostaa myös itseään. (Puolimatka 2008, 17.) Kristillisen ihmiskäsityksen ja kasvatuksen näkökulmasta itsearvostus ja lähimmäisten kunnioittaminen ovat olennaisia arvoja. Kirkon kasvatuksen linjauksen mukaan kristillinen kasvatus on kaikenikäisten kokonaisvaltaisen kasvun mahdollistamista ja tukemista kristillisen ihmiskäsityksen mukaisesti. Linjaus korostaa, että jokainen on hyväksytty sellaisena kuin on ja jokaista tuetaan hänen omassa kasvussaan. (Lapset seurakuntalaisina 2013.)

Oppimiskäsityksellä tarkoitetaan tapaa, jolla yksilö ymmärtää oppimisen, opettamisen ja oppimistapahtuman luonnetta. Koska oppimiskäsitys liittyy oleellisesti ihmiskäsitykseen, on mielestämme seurakunta yhteisö, jossa erityisesti jokaisen jäsenen äänen ja mielipiteiden tulisi kuulua. Seurakunnan toiminnan kautta tapahtuva oppiminen voi muuttaa yksilön oppimiskäsitystä. Vaikka oppimiskäsityksiin vaikuttavat yhteiskunnan opetukselle ja koulutukselle asettamat odotukset sekä perinteet ja normit, voivat oppimiskäsityksiin liittyvät tottumukset, tavat, asenteet ja arvot muuttua uudenlaisen opetus- tai kasvatustyön yhteydessä. (Hämäläinen & Palo 2014, 31.)

Kasvatustyö perustuu aina johonkin ihmiskäsitykseen. Ihmiskäsitys tarkoittaa käsitystä siitä, miten ihmisenä olemisen eri puolet ilmenevät ja mikä on niiden perusluonne. Aiemmin määrittelimme kristillistä ihmiskäsitystä. Hyvin lähelle tätä käsitystä tulee pedagoginen rakkaus, joka merkitsee yksilön hyväksymistä sellaisenaan ja uskoa jokaisen ihmisen arvokkuuteen. Kasvattajan tai ohjaajan tehtävänä on tukea yksilön minuuden kasvua. Kasvatus voidaan myös määritellä yksilöön sisältyvän potentiaalisen hyvän kasvamaan saattamiseksi. Pedagoginen ajattelu pohjautuu aina arvoihin, eettisyyteen ja johonkin ihmis- ja oppimiskäsitykseen, jolloin ne heijastuvat ja näkyvät myös ohjaus- ja kasvatustyössä. (Hämäläinen & Palo 2014, 27.) Meidän produktimme pohjana on siis kristilliseen ihmiskäsitykseen pohjautuva pedagoginen rakkaus, jota haluamme toteuttaa ja osoittaa työpajoissa tapahtuvalla osallistavalla ohjauksella. Toivomme osallistavan ohjauksen johtavan koko seurakuntaa koskevaan ekspansiiviseen oppimiseen.

Osallistavia menetelmiä voidaan käyttää erilaisten yhteisöjen ja ryhmien toiminoissa. Menetelmät tarkoittavat työkalua, jolla mahdollistetaan jokaisen osallistujan vaikuttaminen työskentelyn eri vaiheissa. Osallistavia menetelmiä voivat olla käytännön tekniikka tai harjoitukset, joiden avulla osallistujien on helppo vaikuttaa ja osallistua yhteiseen tekemiseen. (Kansan Sivistystyön Liitto. Osallistavat menetelmät 2005.)

4.2 Työpajatyöskentely

Työpajatoiminta vahvistaa nuorten sosiaalisuutta, yhteisöllisyyttä sekä osallisuutta. Osallisuuden merkitys korostuu niissä ryhmissä, jotka sisältävät yhteisöllisyyttä. (Hyväri 2010.) Jouko Porkka (2019) toteaa väitöskirjassaan, että isotoiminnassa oppiminen liittyy tekemiseen. Se luo osallisuutta, sitouttaa ja vahvistaa yhteisöllisyyden tunnetta. Seurakunnan ja nuorisotyön toimintaan osallistuminen antaa isosille valmiuksia ymmärtää laajemmin uskontoon ja kirkkoon liittyviä asioita, opettaa heille uusia taitoja, laajentaa ihmissuhteiden verkostoa, vahvistaa itsetuntoa ja osallisuuden tunnetta isoyhteisössä. Kaikki tämä vaikuttaa isosten identiteettiin.

Tähän opinnäytetyöhön liittyvään työpajatyöskentelyyn osallistuvat muutamat Akaan seurakunnan isotoimintaan kuuluvat nuoret. Akaan seurakunnassa on mahdollista toimia rippikoulun jälkeen isosena neljän vuoden ajan. Isoskoulutettavat on jaettu ikätason mukaan Iso1-, Iso2-, Iso3- ja Iso4-ryhmiin. Toinen meistä työskentelee Akaan seurakunnassa kasvatuksen tiimissä nuorisotyössä ja keräsi vanhimmista isosista eli Iso4-ryhmästä kuuden nuoren ryhmän, jonka kanssa tapasimme muutaman kerran säännöllisesti kesän aikana. Nuoret ovat toimineet jo useamman vuoden isosina, joten heillä on perustietoa ja käytännön kokemusta hartauksien pitämisestä ikätovereilleen.

4.3 Ekspansiivinen oppiminen

Oppimista ja työkäytännön kehittämistä, jossa työntekijät ratkaisevat itse nykyisen toiminnan ongelmia tulkitsemalla työn tarkoitusta, kohdetta ja tuotosta uudella tavalla ja entistä laajemmassa yhteydessä, kutsutaan ekspansiiviseksi oppimiseksi. Tämä edellyttää uusien välineiden, ajattelumallien, työnjakoratkaisujen ja sääntöjen kehittämistä. (Virkkunen ym. 2001, 15.) Ekspansiivisessä oppimisessa asetetaan kyseenalaiseksi ja hahmotetaan uudelleen se, mihin toiminnalla pyritään, miten se toteutetaan ja miksi näin tehdään. Siinä organisaatio ei ainoastaan erittele ja arvioi uudelleen toimintansa pohjalla olevia arvoja ja normeja vaan se myös rakentaa itselleen uuden toimintamallin ja ottaa sen käyttöön.

Oppimisen kohteena on ekspansiivisessa oppimisessa kokonainen toimintajärjestelmä, sen laadullinen muutos ja kyseessä on kollektiivinen ja pitkäkestoinen oppimisprosessi. Tällöin oppijat oppivat jotakin, mitä ei ole vielä olemassa. (Engeström 2004, 59.)

Opinnäytetyömme produktissa pyrimme aikaansaamaan ekspansiivista oppimista. Nuori- ja ilmiölähtöiseen kasvatukseen seurakunnan nuorisotyössä tarvitaan nuorten osallisuutta. Työntekijän ei kuitenkaan tarvitse luopua kaikesta vanhasta ja jo olemassa olevista käytännöistä. Tärkeää on kehittää osallistavia työtapoja omassa työssään myös yhdessä muiden työntekijöiden kanssa. Tähän päästään työntekijän omia asenteita muuttamalla sekä luottamalla seurakuntalaisten osaamiseen. Vapaaehtoisten toimijoiden merkityksen lisääntyminen ja seurakuntalaisten aidon osallistamisen sekä aktiivisen toimimisen kannalta ekspansiivisen oppimisen mahdollisuudet ovat seurakunnille erittäin tärkeitä. Vallitsevat toimintakulttuuri ja työtavat ovat aika ajoin syytä kyseenalaistaa ja hakea seurakuntalaisten tai kohderyhmän kanssa yhdessä uusia ratkaisuja ja käytäntöjä.

5 PROSESSI

5.1 Minkälainen on hyvä hartaus?

Olemme sopineet Akaan seurakunnan kasvatuksen työalavastaavan kanssa opinnäytetyömme toteuttamisesta yhteistyössä seurakunnan nuorisotyön kanssa. Yhteisessä keskustelussa päädyimme valitsemaan isosryhmistä viimeisen vuoden isoset osallistujiksi työpajatyöskentelyymme. Tämän jälkeen nuortenillassa on kysytty paikalla olleilta viimeisen vuoden isosilta halukkuutta lähteä mukaan tällaiseen projektiin. Vielä tämän jälkeen Akaan seurakunnan Iso 4 –ryhmässä on myös kysely halukkaita osallistujia. Kaksi isosta suostui projektiin mukaan sen jälkeen, kun heitä oli kysytty henkilökohtaisesti. Tälle pienryhmälle luotiin tämän jälkeen oma pikaviestiryhmä, jossa sovittiin tulevista tapaamisista.

Sovimme sosiaalisen median kautta ensimmäisen tapaamisen perjantaille 14.6. Kokoonnuimme nuorisotilassa. Paikalle tuli viisi nuorta. Olimme pyytäneet nuoria jo etukäteen miettimään hartauksia ja esittelemään niitä hieman kaikille ensimmäisessä tapaamisessa. Aloitimme tapaamisen kysymällä nuorilta heidän mieltäpidettään hyvästä hartaudesta. Nuoret kertoivat, että hyvä hartaus on sellainen, jossa on jotain tekemistä tai toimintaa ja jossa ollaan tiiviisti yhdessä samassa tilassa. He pitivät tärkeänä sitä, että ilmapiirissä tuntuu yhteenkuuluvuus ja tiivis yhdessäolo. Esimerkiksi he mainitsivat tarinan kuuntelemisen lattialla niin, että osallistujien päät ovat toisten vatsojen päällä. jolloin fyysinen kontakti luo yhteyttä ja yhteenkuuluvuutta. Sisällöltään nuoret ajattelivat, että hartaus on hyvä, jos se käsittelee ajankohtaisia asioita, esimerkiksi Earth Hourin aikaan pidetyssä iltahartaudessa kyseisen teeman huomioiminen tai kuluneeseen päivään liittyvien asioiden käsitteleminen.

Huonoksi hartauksiksi nuoret olivat kokeneet vahvasti sellaiset hartaudet, joissa joku auktoriteetti puhuu asiasta, jolla ei ole kosketuspintaa nuorten elämään. Tällaisessa tapauksessa heidän mielestään ei auta, että hartauden pitäjällä on jokin pehmoeläin rekvisiittana. Tarinassa on tapahduttava jotain tai sillä on oltava yhteys nuorten elämään. Nuorilla oli myös huono kokemus näytelmästä hartautena. Heidän mielestään hartauden tulee olla vakavasti otettava hetki, jolla on merkitystä. Hartauden pitäjä ei missään nimessä saa vetää tuota hetkeä leikiksi tai sketsiksi.

Nuoret muistelivat hyviä hartauksia, joihin olivat saaneet osallistua. Monessa hartaudessa toiminnallisuutta edusti jonkin asian kirjoittaminen. Nuoret ajattelivat sen tuovan henkilökohtaisuutta ja sitä kautta kosketuspintaa hartauteen. Erityisen hyväksi ja toimivaksi kokonaisuudeksi nuoret nimesivät hartauden, jossa pieniin paperisydämiin kirjoitettiin positiivisia asioita anonyymisti. Tämän jälkeen ne luettiin ääneen. He pohtivat myös, miten vaihtoehtoisesti tätä voitaisiin käyttää. Leirin alkutunnelmissa voitaisiin kirjoittaa ylös ne asiat, jotka jännittävät tai mietittävät ja sitten lukea ne ääneen kaikille, jotta pelot hälvenisivät kollektiivisesti.

Nuoret kertoivat nähneensä pariakin eri versiota hartaudesta, jossa piirretään heikommalla kädellä oma kuva. Tämän jälkeen on osallistujille kerrottu todellisuuden olevan kuitenkin enemmän. Vaikka näkisimme itsemme joskus epäonistuneina ja epävarmoina, olemme silti mestaripiirroksia. Päätimme jatkokehittää myös tätä hartautta yhdessä eteenpäin.

Kerroimme isosnuorille aiemmin tänä vuonna eräiltä rippikoululaisilta kerätyistä aiheideoista. Luonto, hiljaisuus ja musiikki olivat monelle kyselyn mukaan tärkeitä. Tapaamisessamme nuoret pohtivat ulkona kierrettävää hartauspolkua, jossa ei pelkästään olisi kyse oman paikan löytämisestä universumissa, vaan myös luonnon kunnioittamisesta ja teoista sen suojelemiseksi.

Akaan seurakunnassa on ollut käytössä iltahartauksina draamat, joita isoset koulutuksessaan oppivat ja harjoittelevat. Draamoissa soi yleensä englanninkielinen nykyaikainen gospelmusiikki ja isoset näyttelevät puhumatta sanaakaan musiikin tahdissa tuoden kristillistä sanomaa esiin. Draamat ovat olleet todella upeita ja vaikuttavia sekä koskettavia. Nuoret pohtivat nyt yhdessä kanssamme, voisiko toimiva hartaus olla myös vähän vastaavanlainen. Entä jos yhdessä rakennettaisiin lattiakuvaa tai jotain muuta ja lopuksi osallistujalle paljastuisi sen todellinen, syvempi merkitys? Tätäkin ideaa ajattelimme jalostaa eteenpäin hartaudeksi asti.

Lopuksi vielä mietimme yhdessä voisiko hartaudesta viedä mukanaan jotain minäkuvaa tai itsetuntoa vahvistavaa kotiin asti ja palata siihen aina tilaisuuden tullen. Mietimme esimerkiksi tutun rukoushelimirannekorun valmistamista siten, että keskiössä olisivatkin nuorelle tärkeät asiat hengellisiä osasia unohtamatta. Nuorten mielestä se olisi nuorilähtöisempi ja he haluaisivat nähdä tällaisessa korussa tärkeitä ja muuttumattomia asioita, kuten esimerkiksi perheen. Aiomme pohtia tätä vielä lisää.

Tapaamisen loppuvaiheessa eräs nuori ilmaisi vielä toiveensa hartauksien kohdentamisesta tarpeen vaatiessa elämän kriiseihin. Nuoret ajattelivat, että tällai-

nen kriisi voi olla kuluneen päivän aikana sattunut tai maailmalla tapahtunut vakava asia tai sitten liittyä elämän positiivisiin kriiseihin, kuten uudelle paikkakunnalle muuttoon, opiskelu- tai työpaikan saamiseen tai ihmissuhteisiin.

Lopuksi kävimme läpi esille tulleet ideat ja ajatukset ja teimme yhteenvedon hartauksista. Hartauden tulee siis olla jotain yhdessä tekemistä hiljaisuudessa. Yksikin pieni asia hartauskokonaisuudessa voi riittää siihen, että osallistuja kokee olevansa kosketettu ja voimaantunut.

5.2 Hartauksien teemat

Aloitimme toisen yhteisen kokoontumisen kertaamalla pääpiirteet viimeksi puhutuista asioista. Johdatimme tämän tapaamiskerran koskemaan hartauksien saatavuutta ja säilytyspaikkaa. Nuoret olivat kokeneet hartauksien valmistelun jääneen usein liian myöhäiseksi ja pidettyjen hartauksien unohtuneen, sillä kukaan ei ollut tallettanut tekstejä tai ideoita kirjallisesti minnekään. He toivoivat myös enemmän koulutusta hartauksien pitämiseen. Nuoret alkoivat itse kehitellä ajatusta eri osasista, joista voisi koostaa sopivan hartauden. He kokivat, että aiheeseen sopivan laulun, rukouksen, tekstin tai muun toiminnallisen osan etsimiseen on aiemmin kulunut paljon aikaa.

Pohdimme yhdessä, millaisiin osiin jakaisimme hartautta. Nuoret ehdottivat rukouksia, aiheeseen sopivia lauluja, taustamusiikkivaihtoehtoja, toiminnallisuutta tuovia ideoita sekä kertomuksia, tarinoita tai tekstejä omiksi osioikseen. Näitä osia yhdistelemällä jokainen isonen tai nuori voisi koostaa sellaisen hartauden, jonka juuri tarvitsee.

Nuoret olivat kokeneet usein rippileirillä, että tuntiohjelmaa ei ollut näytetty heille tarpeeksi selkeästi niin, että he olisivat voineet valmistaa oman hartautensa tukemaan päivän aikana käsiteltyjä teemoja. Keskustelun aikana näytimme tulevan kesän rippileirin tuntiohjelmaa, josta katsoimme oppituntien aiheita. Pian tämän

jälkeen siirryimme keskustelemaan aiheista, jotka nuorten mielestä olisivat tärkeitä hartausaiheiksi. Nuoret saivat ehdottaa myös omia aiheita ja ideoitaan, yhdessä keskustellen valittiin ne, jotka kaikki kokivat tärkeinä ja hyödyllisinä.

Yhteisen keskustelun pohjalta aiheiksi valikoituivat seuraavat teemat: anteeksi-anto, armo, hyvät teot, itsensä ilmaiseminen, kiitollisuus, luonto, ystävyys, perhe, kunnioitus, erilaisuus, tasa-arvo, ihmisoikeudet, hiljaisuus, Pyhä Henki, rakkaus, rukous ja tunteet. Keskustelua aiheutti jonkin verran Pyhä Henki; nuorten mielestä tämä Jumalan kolmas persoona on jäänyt usein epäselväksi ja siitä olisi tärkeää puhua enemmän. Nuoret eivät osanneet edes itse nimetä keskustelussa Pyhän Hengen tehtäviä.

Nuoret toivoivat, että hartaudet olisivat helposti isosten löydettävissä leireillä. Ehdotimme blogia, nettisivustoa, ryhmää, videota tai jotain muuta. Blogi-idea sai paljon kannatusta. Päätimme tämän yhteisen kokoontumisen seuraavan tapaamiskerran sopimiseen ja lupasimme tuoda jokaiselle nuorelle oman paperin, johon voisi alkaa kerätä sopivia ideoita.

Tämän jälkeen teimme jokaiselle aiheelle oman paperin. Paperissa on paikka kuudelle hartauden osalle (rukous, laulu, taustamusiikki, teksti, toiminnallinen osuus, jokin muu). Jaoimme paperit projektissa mukana oleville isosille yhteisesti sovittujen tapaamisten ulkopuolella ja pyysimme kehittämään sekä kirjoittamaan sen verran ideoita osasiin kuin kukin saa aikaan ennen seuraavaa kokoontumista. Tämän jälkeen loimme pohjan blogille SimpleSites-sivustolla. Seuraavalla tapaamisella on tarkoitus antaa luotu sivusto täysin isosten muokattavaksi nimeä, ulkoasua ja sisältöä myöten.

5.3 Blogisivusto syntyy

Kolmas tapaaminen sovittiin nuorisotoimistolle. Paikalla oli viisi nuorta. Kävimme läpi papereita teemoittain ja katsoimme mitä nuoret ovat saaneet kerättyä. Eräs musiikillisesti lahjakas nuori oli jo aiemmin ilmaissut kiinnostuksensa hartauksien

teemoihin sopivien laulujen valintaan. Hän oli kotona kerännyt veisuja teemojen alle, mutta työ oli kesken ja hän jatkoi keräämistään tapaamisen aikana.

Tarkastelimme yhdessä luotua blogisivustoa, kaikki saivat tunnukset sinne ja nuorista yksi alkoi kirjoittaa osioihin yhteisesti kerättyjä asioita. Nuoret pohtivat yhdessä sivuston nimeä. Myöhemmin toiminnallisia ideoita kerätessä blogisivustolle nuoret esittivät suljetun laatikon hankkimista leirikeskukseen, minne voitaisiin kerätä vaikkapa rukouksia hartauden yhteydessä. He vertasivat laatikkoa vaaliuurnaan ja keskustelun edetessä he päätyivät kutsumaan myös tekeillä olevaa hartaussivustoa uurnaksi. Lopulta nuoret halusivat nimetä koko sivuston Hartausuurnaksi. Sivusto löytyy osoitteesta <http://musupallero.simplesite.com/> (Liite 1.) Osoitteessa on nimitys *musupallero*, joka liittyy erityisesti Akaan seurakunnan nuorisotyöhön. Musupallerot ovat seurakunnan nuorisotoimintaan kuuluvia nuoria. Termi on ollut käytössä vuosia.

Tapaamisen aikana nuoret keräsivät aiemmin jaetuilta listoiltaan ideoita sivuston eri osioihin, muistelivat ja pohtivat hartauksia, joita ovat aiemmin kuulleet tai nähneet. Nuoret halusivat myös ottaa kuvan blogiin selventääkseen toiminnalliseen osioon tarvittavaa muodostelmaa, missä he makaavat lattialla pää toisensa vastan päällä. (Liite 2.) Yksi nuorista ehdotti taustamusiikin linkittämistä suoraan blogisivustolle ja lupasi tehdä Spotifyn palvelussa toimivan listan sopivista kappaleista. Lopuksi sovimme, että tapaamme vielä kerran tai kaksi tarpeen vaatiessa. Lupasimme kutsua ryhmän kokoon sosiaalisen median avulla.

5.4 Sivuston viimeistelyä

Viimeinen tapaaminen toteutui muutaman viikon kuluttua edellisestä kerrasta. Arvioimme työskentelyn olevan siinä vaiheessa, että yksi tapaaminen saattaa riittää. Nuorilla oli myös muuttuvia elämäntilanteita edessään. Viimeiseen tapaamiseen tuli neljä nuorta paikalle. Tapaaminen aloitettiin kahvitelulla. Aluksi kerrattiin myös viime kerralla aikaan saatuja osioita. Annoimme nuorille jälleen tietokoneen ja he alkoivat käydä osioita läpi. Yhdessä keskustellen aiheista ja teemoista he lisäilivät sisältöä sivustolle.

Ohjaajina olimme tällä tapaamiskerralla aiempaa enemmän sivustaseuraajia, sillä nuoret selkeästi tiesivät mitä ovat nyt tekemässä, millä välineillä ja sisällöillä. Nuoret halusivat kirjata omaan osioonsa rukouspohjia, joiden avulla seuraavien hartauksien tekijöiden on helppo aloittaa oman rukouksensa työstäminen. Luontoa ja luomakuntaa käsittelevän rukouspohjan yhteydessä sanallisesti johdatelimme nuoria huomioimaan myös Jumalan luomistyön. Nuoret jatkoivat osioiden työstämistä yhdessä keskustellen, kunnes tapaamiseen varattu aika oli täynnä.

Tapaaminen päätettiin kiitoksiin ja nuoret lupasivat vielä syksyllä tarpeen vaatiessa kokoontua tapaamiseen. Kutsuimme tämän jälkeen projektiin osallistuneet nuoret syömään paikalliseen ravintolaan seurakunnan laskuun kiitokseksi osallistumisesta ja sitoutumisesta kyseiseen projektiin.

6 ARVIOINTI

6.1. Projekti kokonaisuutena

Projektiä voidaan tarkastella tietyn ketjun kautta. Ketjuun kuuluvat tavoite – tuotos – tulos – vaikutus – ja vaikuttavuus. Opinnäytetyömme suunnitelmaan kirjassimme tavoitteet, eli mihin projektilla pyrimme. Se toiminta, jolla pyrimme tavoitteeseen, realisoituu projektin tuotoksena eli työpajatyöskentelynä. Tulokset kertovat määrällisesti projektin suorituksesta. Vaikutus taas kertoo siitä, mikä muuttuu ja millaisen vaikutuksen projekti saa aikaan. Vaikuttavuudella tarkoitetaan laaja-alaisempia vaikutuksia, pitkäkestoisia ja pysyviä vaikutuksia, jotka laajenevat koskemaan koko yhteisöä. (Suopajärvi 2013, 10-12.)

Koko prosessin kuvauksen ajan arvioimme työskentelyämme. Jaamme arvioinnimme kolmeen osaan, alku-, väli- ja loppuarviointiin. Alkuarvioinnissa arvioimme projektimme tavoitteita sekä odotuksia projektia kohtaan, väliarvioinnissa itse toimintaa sekä loppuarvioinnissa tuloksia ja vaikuttavuutta. (Suopajärvi 2013,

23.) Teemme arviointimme itsearviointina. Jotta voisimme arvioida myös vaikutusta, keräämme lopuksi projektiin osallistuneilta nuorilta palautteen projektityökentelystä kyselylomakkeella, johon sisältyy neljä kysymystä. Projektin vaikuttavuutta emme voi vielä arvioida, sillä laaja-alaiset vaikutukset näkyvät vasta koko isostoimintakauden päätyttyä, kun uusi toimintamalli on ensin otettu käyttöön.

Projektin arvioinnin kannalta on tärkeää, että arvioinnin tekijä on projektin toiminnassa mukana. Projektia voidaan arvioida ulkoisesti tai sisäisesti. Sisäisestä arvioinnista voidaan puhua myös itsearviointina. Siihen liittyy vahvasti myös oppimisen ja kehittämisen idea. Projektin on noudatettava arvioinnin peruslähtökohdia, jos se toteutetaan itsearviointina. Tiedon keruun tulee olla systemaattista, lisäksi kerätty aineisto tulee analysoida ja tuloksia julkistettaessa on kerrottava myös mahdolliset arvioinnin rajoitukset, puutteet ja tuloksiin mahdollisesti vaikuttavat seikat. (Suopajärvi 2013, 17-18.)

Itsearviointin uhka liittyy siihen, jos ongelmia ja virheitä ei haluta myöntää. Ongelmat ja virheet kuuluvat kuitenkin kaikkeen inhimilliseen toimintaan ja niitä tapahtuu erityisesti projekteissa, joiden tehtävä on luoda uusia käytäntöjä ja toimintamalleja. Tämän vuoksi ongelmien ja virheiden myöntäminen ja avoin kuvaaminen on projektin kannalta lopulta hyödyllisin tapa kehittää projektin toimintaa ja yleensäkin projektityötä. Itsearvioinnissa määritellään aluksi arvioinnin kohde, kohderyhmä keneltä arviointitieto kerätään, milloin arviointi toteutetaan, menetelmä siitä miten arviointi toteutetaan. Tämän lisäksi raportoidaan arviointi ja arvioinnin hyödyntäminen sekä arviointiin käytettävät resurssit. (Suopajärvi 2013, 19.)

6.2 Alkuarviointi

Projektin alkuarvioinnin tulee pohtia realistisesti onnistumis- ja toteutumismahdollisuuksia toimintaympäristössä. Olemme pohtineet näitä SWOT-analyysin avulla. (Suopajärvi 2013, 25.) Vahvuuksiksi nimeämme saatavilla olevat resurssit. Isostoiminta on aktiivista ja meillä on mahdollisuus saada olemassa olevan

työsuhteen kautta tilat ja osallistujat projektiimme mukaan. Olemme myös itse innostuneita tästä työstämme ja haluamme innokkaasti toteuttaa tämän projektin. Olemme lisäksi saaneet paljon hyvää palautetta kollegoilta, nuorilta itseltään sekä asiantuntijoilta epävirallisissa keskusteluissa projektin merkityksestä nuorisotyön ja seurakuntalaisuuden kannalta. Heikkouksiksi sanoisimme nuorten elämäntilanteiden muuttuvuuden, osa nuorista saattaa jättäytyä kokonaan pois projektista tai jättää tapaamiskertoja väliin omista syistään.

Mahdollisuuksiksi tulevaisuudessa haluamme nimetä projektin vaikuttavuuden koko isostoimintaan ja ehkä jopa koko seurakunnan toimintaan, paikallistasolla sekä maanlaajuisesti. Uuden toimintamallin myötä uusi, osallistava ja tasaveroinen seurakuntalaisuus yhdessä työntekijöiden kanssa voisi saada tilaa. Nuoret saattavat myös innostua seurakunnan työn kehittämisestä ja pyrkiä vaikuttamisasemiin, esimerkiksi kirkkovaltuustoon. Uhiksi nimeäisimme oman jaksamisemme ja aikataulun asettaman kiireen.

6.3 Väliarviointi

Väliarvioinnin keskeisenä tehtävänä on arvioida projektin toimintaa suhteessa sen tavoitteisiin ja toteutuviin tuloksiin. On pohdittava, mahdollistaako toiminta tavoitteiden toteutumisen. On tärkeää saada tietää, miten toimenpiteet alkavat vaikuttaa kohderyhmässä. Jotta projekti juurtuisi organisaation käyttöön, on kuultava kaikkien osapuolien näkemyksiä. (Suopajärvi 2013, 26.)

Teimme väliarvioinnin sisäisenä arviointina. Jo opinnäytetyön suunnitelmaa tehdessä olimme päättäneet arvioida työskentelyämme joka vaiheessa. Keskenämme kävimme paljon keskustelua ja pohdintaa omasta onnistumisestamme. Isosilta kysyttiin jokaisen työpajatyöskentelyn aikana jaksavatko olla mukana projektissa ja onko tällä työskentelyllä merkitystä heidän mielestään. Keskustelimme projektin etenemisestä myös kasvatuksen työalavastaavan kanssa, joka piti työskentelyä hyvänä toimintamallina ja ehdotti muun muassa projektissa mukana olleiden isosten kiittämistä konkreettisella tavalla. Päätimme yhdessä, että viemme

isot työskentelyn lopuksi syömään seurakunnan laskuun. Vastaavalle nuorisotyöntekijälle kerrottiin myös projektista. Hän ehdotti isostoiminnasta vastaavana työntekijänä, että tuotos ja toimintamalli otetaan käyttöön jatkossa osana isostoimintaa.

Huomasimme, että ohjaajan rooli mahdollistajana – ei toteuttajana, ei ollut helppo. Ohjaajina meidän olisi tehnyt mieli monta kertaa neuvoa ja ohjata nuorten ajatuksia siihen suuntaan, johon itse ajattelimme työskentelyn etenevän. Onnistuimme kuitenkin pidättäytymään neuvomasta ja ohjaamasta liikaa. Oli myös haasteellista säädellä ajankäyttöä niin, että sovittujen aikojen puitteissa ehdittäisiin viemään työskentelyä eteenpäin tarpeeksi. Välillä jonkin asian käsittelyyn meni hieman liian kauan, jolloin meidän oli jaettava tehtäviä ryhmän sisällä.

6.4 Loppuarviointi

Projektin lopuksi on syytä tehdä loppuarviointi. Se vastaa kysymykseen: mitä projekti sai aikaan? Toteutuivatko tavoitteet? Loppuarvioinnissa kootaan yhteen kaikki kertynyt arviointitieto, selvitetään projektin tuotoksia, tuloksia, vaikutuksia sekä arvioidaan projektin toiminnan onnistumista. Loppuarvioinnin tehtävä ei ole enää kehittää toimintaa, vaan tarkastella tavoitteiden toteutumista ja arvioida toiminnan tuloksellisuutta ja vaikuttavuutta. Tätä arviointia varten voi käyttää esimerkiksi perinteistä lomakekyselyä. (Suopajarvi 2013, 27.)

Todellinen tavoite opinnäytetyöllämme oli osallisuuden vahvistaminen ja ekspansiivisen oppimisen kautta sen ulottaminen koko seurakunnan toimintaan. Sivutuotteena opinnäytetyössämme valmistui hartausmateriaalia. Opinnäytetyöhömmä kuuluva produktio tehtävänä oli tukea nuoria ottamaan vastuuta seurakunnan toiminnan kehittämisestä aktiivisina toimijoina ja osallisina työpajatyöskentelyn avulla.

Onnistuimme toteuttamaan työskentelyn työpajoissa sekä aidosti osallistamaan nuoria seurakunnan hartauselämän ja rippikoulutyön kehittämiseksi. Vaikeaa oli tasapainoilla suunnitelmallisen ja vapaan työskentelyn välillä. Pohdimme miten

rajata tapaamisen aika ja käsiteltävä aihe. Kolmannella ja neljännellä tapaamiskerralla oli jo selkeämpää työskennellä tietty aika, kun tiesimme kaikki, minkälaiseen lopputulokseen olemme päätyvässä.

Valmis materiaali vie aina jollain tasolla pohjaa uusien hartauksien pitäjien omalta luovuudelta. Toivomme, että osasista koostettava hartaus auttaa hartauden pitäjää myös soveltamaan ja keksimään uutta. Olemme tyytyväisiä siihen, että materiaali ei ole valmis kokonaisuus tai loppuun asti hiottu sisältö. Toivomme sen antavan ideoita, rohkaisemaan omaan ilmaisuun ja lisäämään vaikuttamisen mahdollisuuksia. Pidämme myös tärkeänä, että kuulimme nuorten ajatuksia hartauksista ja niiden pitämisestä. Se on arvokasta tietoa isostoiminnan ja -koulutuksen suunnittelijoille.

7 TULOKSET

Lähetimme projektin päättymisen jälkeen kaikille osallistuneille isosille neljä kysymystä työskentelyn arvioinnista. (Liite 3.) Kaikki isokset ovat yli 19-vuotiaita ja jokainen antoi luvan julkaista vastauksensa tässä raportissa omalla nimellään.

Yleisesti voidaan sanoa, että isokset pitivät koko projektista ja työpajatyypisistä työskentelystä. Nuorten mielestä heillä oli aito mahdollisuus vaikuttaa työskentelyyn ja kaikki osallistujat huomioitiin. He myös uskoivat kehittäneensä seurakunnan hartauselämää:

”Oli kiva, että saatiin omista vähän huonoista kokemuksista kasattua kattava paketti tuleville isosille. Ainakin itse olisin hyötynyt vastaavanlaisesta.”

Nuorten mielestä projekti ja työskentely olivat onnistuneita. Nuoret arvostivat oman osallisuutensa lisäksi myös sitä, että saivat olla avuksi toisille.

”Musta oli mukavaa, että saatiin tehtyä yhdessä. Itse tekeminen oli mukavaa, mutta myös ajatus siitä, että projekti voi auttaa joitakuita, toi hyvän fiiliksen.”

“Oon kauheen ilonen, että sain olla mukana tekemässä tätä. Tuli itekin opittua paljon uutta ja oli mahtava ideoida ja keskustella hartauksista ja hartausaiheista. Ja parasta on, kun jo alusta alkaen tiedettiin, että tästä ideoinnista tulee olemaan niin paljon hyötyä myös muille!”

Opinnäytetyöhömme kuuluva projekti on pienimuotoinen eikä vaikuttavuudeltaan kovinkaan laaja. Tekemällämme ja erityisesti nuorten aikaansaamalla työllä on kuitenkin ollut vaikutusta nimenomaan Akaan seurakunnan nuorisotyöhön. Toinen meistä jatkaa Akaan seurakunnassa nuorisotyönohjaajana. Vastaavan nuorisotyönohjaajan kanssa on sovittu jatkosta. Isostoiminnassa jaetaan kolmannen vuoden isosille blogisivuston tunnukset ja päivitysoikeudet. Sivustoa käytetään kuitenkin myös ensimmäisen ja toisen vuoden isosten kanssa isoskoulutuksessa, ensimmäisen kerran hartaudenpitoa käsittelevässä koulutuksessa. Ellei tätä työelämätahoa olisi, saattaisi projektin tuotos jäädä käyttämättä. Nyt se elävöittää isoskoulutusta sekä -toimintaa. Toivomme, että nuoret ja isokset tästä eteenpäinkin saavat oman äänensä kuuluviin.

Aiemmin selvitimme pedagogisen rakkauden käsitettä. Opinnäytetyömme produktilla pyrimme näkemään nuoret arvokkaina yksilöinä ja tukemaan heitä kasvussaan. Saamamme palautteen myötä uskomme onnistuneemme tässä tavoitteessamme. Nuoret kokivat tulleen kuulluiksi, nähdyiksi ja huomioiduiksi. He myös kokivat, että heidän tekemisellään on vaikutusta ja arvoa. Onnistuimme siis osoittamaan kasvatukseen ja ohjaukseen kuuluvaa pedagogista rakkautta.

Ekspansiivinen oppiminen ja uuden toimintamallin käyttöön ottaminen saattaa aiheuttaa ristiriitoja. Nämä eivät olet kielteisiä tai torjuttavia ilmiöitä, vaan voimallaitteita ja välttämättömiä ominaispiirteitä elämän kehitykselle. Ekspansiivinen oppiminen etenee moniaskelisena kehänä eli oppimissyklinä. Se ei ole suoraviivaista vaan siinä törmätään ajoittain esteisiin ja joudutaan ottamaan askelia taaksepäin. Merkittävään toimintavan muutokseen johtavat syklit saattavat kestää organisaatiossa jopa vuosia. (Engeström 2004, 60, 63.)

Nuorisotyötä on jo kauan tehty nuorilähtöisesti. Työpajatyöskentely sopii mielestämme hyvin seurakuntien nuorisotyöhön, sillä nuoria kokoavaa toimintaa on seurakunnissa edelleen paljon. Jatkossa voimme kehittää tällaista työskentelyä pitkäkestoisemmaksi, esimerkiksi viikonloppuleirin ajan nuoret voisivat keskittyä johonkin teemaan tai projektiin. Leirillä olisi pienempiä työpajoja, yhteistä työskentelyä ja keskustelua. Nuoret olisivat koko työskentelyn ajan paikalla ja osallisia kaikesta, kukaan ei jäisi mistään osasta sivuun. Täysivaltainen keskittyminen pitkäjaksoisesti voisi toimia projektin eteenpäin viemiseksi tehokkaammin kuin satunnaisesti kokoontuva ryhmätyöskentely.

8 AMMATILLINEN KASVU

Oma ammatillisuutemme kirkon työntekijöinä on kasvanut tämän projektin myötä. Saimme vahvistusta omaan ajatteluunne siitä, miten kirkon työtä voidaan muuttaa enemmän seurakuntalaisten osallisuutta kohti. Vallalla olevia käytäntöjä on välillä vaikea muuttaa. Työtä tekevät työntekijät sanelevat käytännöt ja on usein työntekijän omasta asenteesta sekä työnäystä kiinni mitä muutetaan sisällöissä, jos edes mitään muutetaan. Olemme saaneet rohkeutta kokeilla uutta ja antaa reilusti sekä aidosti nuorille vastuuta ja valtaa ja viedä tätä ajatusta myös muuhun seurakuntatyöhön.

8.1. Liisa

Pitkään seurakunnan varhaiskasvatuksessa työskennellessäni olen huomannut muutoksia työskentelytavoissa. Aloitettuani työt 1980-luvun alussa toiminta oli hyvin ohjaajakeskeistä ja siitä on pikkuhiljaa siirrytty lapsilähtöiseen toimintamalliin. Tässä mallissa lapsi on keskiössä ja hänen mukaansa toimintaa suunnitel-

laan, ohjaaja on mahdollista. Olen huomannut, ettei ole aina helppoa luopua vanhasta, tutusta käyttäytymismallista ja kokeilla uutta. Mutta olen myös huomannut kuinka se antaa itselle uutta intoa ja jaksamista, kun oppii uuden tavan toimia.

Olen sitä mieltä, että seurakunnan toimintakulttuurin muuttaminen on aloitettava työntekijöiden asenteita muuttamalla. Asennetta on pakko muuttaa koska resursit vähenevät eikä työntekijöillä ole aikaa olla mukana joka kerhossa ja piirissä. On aika alkaa luottaa siihen, että seurakuntalaisista löytyy osaamista ja kykyä hoitaa asioita. On aika alkaa jakaa vastuuta.

8.2 Veera

Työvuoteni kirkon lapsityössä ovat antaneet hyvän pohjan lapsilähtöiselle työskentelylle. Mielestäni olen pystynyt siirtämään tätä ajatusmallia myös nuorisotyön puolelle, missä nykyään työskentelen. Tässä opinnäytetyössä tekemämme kokeilu on vain vahvistanut tätä työnäkyä. Nuoret tarvitsevat tukevan ja kannustavan ohjaajan, joka ei näe nuoria toiminnan kohteina ja kuluttajina. Mielestäni nuorisotyön toimintasuunnitelmaa pitäisi tehdä yhdessä nuorten kanssa. Nuorisotyönohjaaja voi myös olla se, joka seisoo nuorten osallisuuden aidon näkymisen ja konservatiivisen toimintakulttuurin välissä. Usein olen työssäni huomannut, miten työntekijälle jää pohdittavaksi esimerkiksi sopiiko nuorten toive tai ajatus messuun, ja mitä muut seurakuntalaiset siitä mahdollisesti ajattelevat. Toivon, että itse ainakin jatkossa uskallan seistä nuorten äänen takana ja tehdä nuorisotyötä näkyväksi seurakunnassamme ja kirkossamme.

Tässä opinnäytetyössä paljon pohtimamme yhteisöllisyys koskee myös nuorisotyönohjaajia. Kasvatuksen alalla toimiminen tarkoittaa sitä, että ihmisiä kohdataan eri ikävaiheissa ja hyvät kokemukset tärkeissä elämänvaiheissa, kuten nuoruudessa, auttavat ihmisiä myöhemmin ehkä palaamaan seurakunnan toimintaan mukaan. Olen huomannut myös, että paikkakunnalla asuminen ja siihen juurtuminen auttaa kasvatustyössä. Kun on itse osa yhteisöä, tulee samalla pitäneeksi kaikkia nuoria tärkeinä ja heidän kasvuaan sekä hyvinvointiaan tukevaan toimintaan sitoutuu sydämellään.

9 POHDINTA

Yhteiskunnassa tapahtuvat muutokset heijastuvat kirkkoon, sillä kirkko on osa yhteiskuntaa. Kristillisen kirkon historiassa on tapahtunut paljon muutoksia historian aikana. Alkukirkon aikoina seurakuntalaiset olivat aktiivisia toimijoita. Myöhemmin kirkko on muuttunut hierarkkiseksi ja työntekijöiden rooli on vahvistunut. Kirkko pyrkii pois työntekijäkeskeisyydestä seurakuntalaisten osallistamisella. Suomi kulkee tällä hetkellä hiukan muuta Eurooppaa jäljessä. Useat vanhat ja perinteikkäät seurakunnat esimerkiksi Englannissa, Hollannissa ja Saksassa ovat muuttuneet ja alkaneet uudistua yhteisöllisyyden myötä. Nämä yhteisöt korostavat diakoniaa, rukouselämää ja hengellistä kasvua. Tällaiset seurakuntayhteisöt kokoavat erityisesti nuoria aikuisia ja nuoria perheitä. (Pöyhönen 2019, 15.)

Usein muutoksen vastustaminen johtuu työntekijöiden omista asenteista ja käsityksistä. Seurakuntalaisen näkökulmasta ei ole myöskään innostavaa palvella instituutiota. Vapaaehtoistyöhön liittyy kolme merkittävää motivaatiotekijää. Vapaaehtoinen haluaa tehdä jotakin merkityksellistä, hän haluaa kasvaa ja oppia uusia asioita sekä hän haluaa löytää uusia ihmissuhteita ja kokea yhteisöllisyyttä. (Pöyhönen 2019, 27-28.) Mielestämme pedagoginen rakkaus on keino saavuttaa nuorten kanssa yhteisöllisyyttä ja osallisuutta. Nuoret nähdään arvokkaina ja täysivaltaisina seurakuntalaisina, joiden vaikuttamismahdollisuuksia tuetaan ja vahvistetaan lempeällä ohjauksella.

Käsitteenä vapaaehtoistyö saattaa erotella työntekijöiden ja seurakuntalaisten tekemää työtä, mikä puolestaan saattaa ylläpitää työntekijöiden ja seurakuntalaisten välistä kuilua. Vapaaehtoisten sijaan tulisi puhua seurakuntalaisista. Työntekijöiden kesken taas ei tulisi erotella hengellisen työntekijöitä ja muita työntekijöitä, eikä myöskään maallikoita ja pappeja. Tällaiset käsitteisiin perustuvat jaot eivät edesauta uudistusta toimintakulttuurissa eivätkä tue luterilaisuuden ajatusta yhteisestä pappeudesta. (Tulevaisuuskomitea 2016, 42.)

Seurakuntalaisten osallisuus viranhaltijoiden rinnalla, nähdään kirkon viran ja jäsenten rinnakkaisuudesta huolimatta jännitteisenä, mikä osin liittyy kirkon hierarkkiseen toimintarakenteeseen (Thitz 2013,39). Työntekijöiltä vaaditaan rohkeutta irrottautua perinteisestä työntekijäroolista ja kohdata seurakuntalainen avoimessa vuorovaikutussuhteessa. Tällä toimintamallilla luodaan seurakuntalaiselle mahdollisuus olla rakentamassa seurakunnan yhteisöllisyyttä. (Thitz 2013, 19, 78-82.) Kirkossa sakramenttien jakaminen ja saarnan päävastuu kuuluvat papille, muuten kirkon tehtävä on jokaisen sen jäsenen tehtävä. Kirkon työn muuttaminen enemmän osallistavaksi vaatii rohkeutta ja lupaa kokeilla. Tämä edellyttää ennen muuta työntekijältä mahdollisten epäonnistumisten hyväksymistä sekä tilaa ja vapautta ajattelulle. (Kohtaamisen kirkko 2014,15.)

Opinnäytetyömme kokeilun myötä huomasimme miten innokkaasti nuoret lähtevät mukaan kehittämään seurakunnan ja erityisesti heille luontaista nuorisotyön toimintaa, jos vain antaa siihen aidon mahdollisuuden. On työntekijän asenteesta kiinni kestääkö hän nuorten mahdollisesti kriittistä ääntä ja sallii muutoksia toimintatapoihin. Ekspansiivisen oppimisen prosessissa opinnäytetyömme projekti sijoittuu uudenlaisen ratkaisun kokeilemiseen. Tätä on edeltänyt vallitsevassa toimintakulttuurissa havaitun ongelman tunnistaminen eli työntekijäkeskeisyys. Jatkossa Akaan seurakunnassa arvioidaan nuorten aikaansaamaa blogisivustoa ja sen vaikutuksia osallistavaan nuorisotyöhön sekä hartauselämän kehittymiseen. Työntekijät ja nuoret voivat yhteisissä keskusteluissa ja nuorten palautteen avulla kehittää vastaavanlaista toimintaa myös muualle nuorisotyöhön. Tätä toimintamallia ja positiivisia tuloksia voidaan esitellä muille työntekijöille. Jotta projektimme ei jäisi vain kokeiluksi, tarvitaan sinnikästä työtä työntekijäpuolelta muutoksen eteenpäin viemiseksi. Tässä tapauksessa toimintamallin juurtumista käytäntöön auttaa se, että toinen meistä jatkaa työtä Akaan seurakunnan nuorisotyössä.

Aiemmin luvussa kaksi kuvatut mahdolliset muutokset seurakunnan työssä siirtäisivät kirkon työntekijäkeskeisyydestä kohti seurakuntalaiskeskeisyyttä, aitoa yhteisöllisyyttä. Kirkot ja seurakuntatalot ovat usein sijainniltaan keskeisellä pai-

kalla kuntia ja kaupunkeja. Muutoksen toteutuessa tilat olisivat enemmän käytössä, kun seurakuntalaiset kokisivat ne myös omikseen ja tutuiksi. Jos avaimet annettaisiin seurakuntalaisille, luottamus ja osallisuus voisivat lisääntyä.

Miten näitä muutoksia voitaisiin käytännössä saavuttaa? Mielestämme tarvittaisiin lisäkoulutusta työntekijöille. Kirkossa tulisi käydä näkyvämpää ja julkisempaa keskustelua hyvistä toimintamalleista ja -käytännöistä ja niiden käyttöön ottamisen seurauksista sekä hyödyistä. Kiristynvä taloudellinen tilanne on monen seurakunnan todellisuutta. Työntekijöitä ja sijaisia ei palkata, työaloja nivotaan yhteen saman työntekijän hoidettavaksi ja kiinteistöjä myydään. Tilojen ylläpitäminen on iso osa budjetteja. Jos tilat olisivat näkyvämmän seurakuntalaisten omaisuutta ja käytössä, saattaisivat talkoohenki, yhteisöllisyys, luottamus- ja työryhmissä toimimisen halukkuus kasvaa seurakuntalaisten keskuudessa.

Käsitteellä kirkko on monenlaisia tulkintoja. Joillekin ihmisille kirkko on yhtä kuin sen työntekijät. Toisille taas kirkko merkitsee nimenomaan kirkkorakennusta. Kolmansien mielestä kirkko on yksi yhteiskunnan instituutio. Jotkut tarkoittavat kirkolla osallistumista sen järjestämään toimintaan. (Pöyhönen 2019, 33-34.) Yhteisöllisyyden näkökulmasta kirkko on enemmän kuin seinät. Se on pyhien yhteisö, kristityt ihmiset yhdessä. Erityisesti nuorisotyössä yhteisöllisyys korostuu. Saamme palautteenkin mukaan yhdessä tekeminen on nuorille merkityksellistä. Toimimalla yhdessä nuoret haluavat rakentaa seurakuntayhteyttä ja vahvistaa osallisuuttaan kirkkoon. Sama pätee yhteiskunnallisella puolella. Nuoret haluavat vaikuttaa ja osallistua heitä koskeviin yhteiskunnallisiin asioihin ja päätöksentekoon.

Tulevaisuuskaitsaukset ja uusimmat toimintojen linjaukset sekä muualla käyttöön otetut uudet toimintamallit puhuvat vahvasti osallisuuden yhteisöstä, jota kohti ollaan pikkuhiljaa menossa. Yhteisöllisyys on kirkolle valtava mahdollisuus. Se on ollut sen voima jo alkuaajoista lähtien ja sen löytäminen uudelleen merkitsisi kirkolle maailmanlaajuisesti jatkuvuutta. Tähän voitaisiin päästä antamalla avaimet kirkkoon kaikille toimintaan sitoutuneille seurakuntalaisille.

LÄHTEET

- Cambridge University Press (2019). Dictionary. *Devotion*. Saatavilla 27.10.2019 <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/devotion>
- Duodecim. Konsensuskokous. *Nuorten hyvin- ja pahoinvointi. 2010*. Saatavilla 22.09.2019 <https://www.duodecim.fi/wp-content/uploads/sites/9/2016/02/konsensuslausuma090210.pdf>
- Engeström, Y. (2004). *Ekspansiivinen oppiminen ja yhteiskehittely työssä*. Tampere: Vastapaino.
- Helle, A., Holländer, A., Ojell, R., Pohjola, K., Pulkkinen, H., Saarinen, S., Sotamaa, I. & Suurnäkki, J. (2013). *Lapset seurakuntalaisina - kehittämisasiakirja*. Helsinki: Suomen ev.lut. Kirkon kirkkohallituksen julkaisuja 2013:1.
- Hiilamo, H. (2015). *Yhteiskunnan ja kirkon tuki kaikkein heikko-osaisimmille*. Teoksessa *Kirkko etsii paikkaansa*. Kirkon tutkimuskeskuksen verkkojulkaisuja 42. Helsinki. Saatavilla 22.09.2019 https://evl.fi/documents/1327140/45386794/Kirkko+etsii+paikkaansa_42.pdf/9895cd30-266d-fd9c-8790-6b01b01898ec
- Holopainen, J. (2008). Teoksessa Jouko Porkka (toim.) *Johdatus kristilliseen kasvatukseen*. Porvoo: Lasten Keskus, 355-395.
- Hytönen, M., Ketola, K., Salminen V.-M., Sohlberg, J. & Sorsa, L. (2016). *Osallistuva luterilaisuus – Suomen evankelisluterilainen kirkko vuosina 2012-2015: tutkimus kirkosta ja suomalaisista*. Kirkon tutkimuskeskuksen julkaisuja 125. Kuopio: Grano Oy.
- Hyväri, S. & Nylund, M. Yhteisöllisiä työmenetelmiä syrjäytymisen voittamisessa. Teoksessa: Laine, T., Hyväri, S. & Vuokila-Oikkonen. (toim.) (2010). *Syrjäytymistä vastaan sosiaali- ja terveysalalla*. Helsinki: Tammi.
- Hämäläinen, T. & Palo, S. (2014). *Työpajapedagogiikka. Valmennuksen pedagogisia lähtökohtia työpajalla*. Helsinki: Star-Offset Oy.

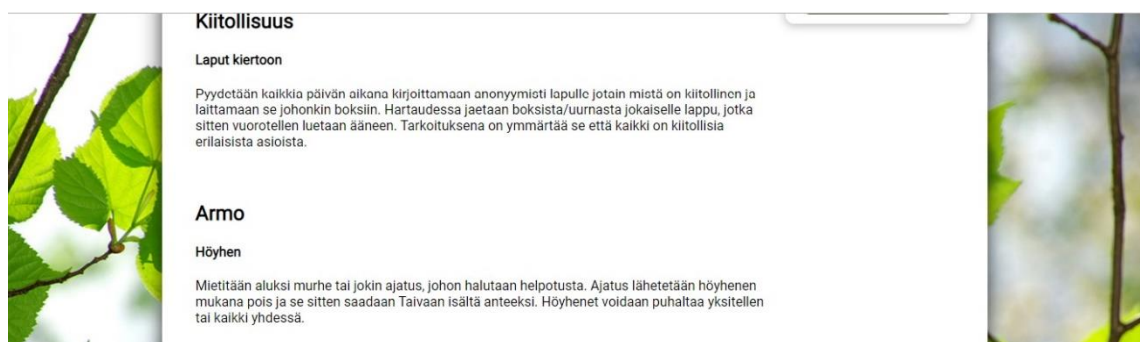
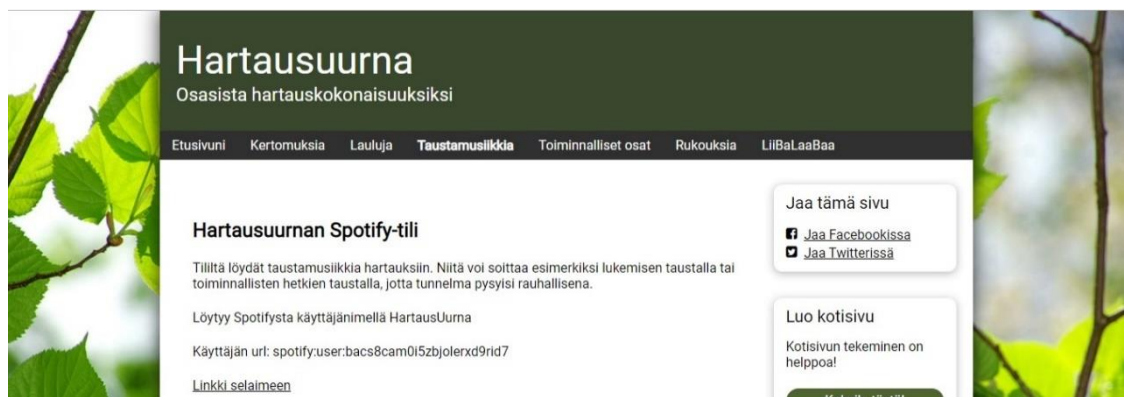
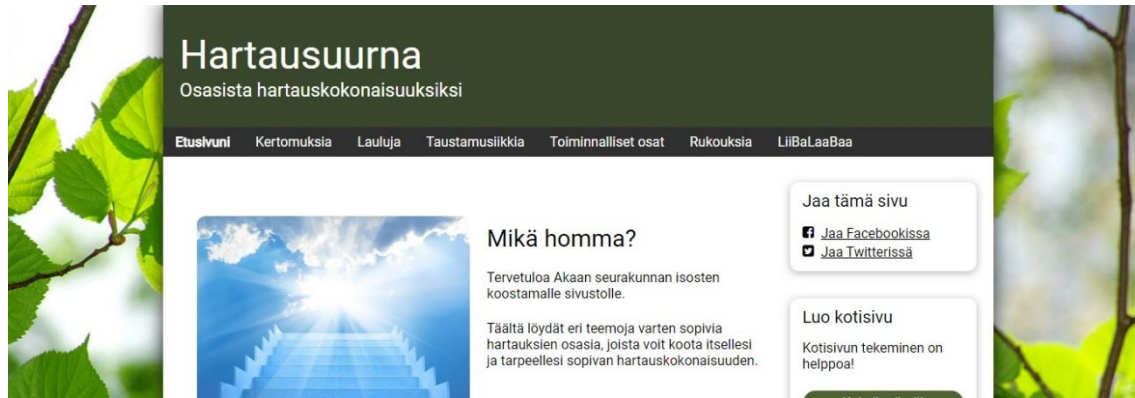
- Jutila, J., Kallinen, E., Lampenius, S., Lehtinen, K., Ojala, S., Syrjä-Turpeinen, S., Taavitsainen, T., Tukeva, P. & Tähtäpää, A. (toim.) (2012). *Nuoret seurakuntalaisina - kehittämissasiakirja*. Helsinki: Suomen ev.lut. kirkon kirkkohallituksen julkaisuja 2012:6.
- Kansalaisfoorumi. Sosiaalinen pääoma ja yhteisöllisyys. Yhteisö. Saatavilla 22.09.2019 https://www.kansalaisyhteiskunta.fi/tietopalvelu/sosiaalinen_paaoma_ja_yhteisollisyys/aiemmat_artikkelit/yhteiso
- Kansan Sivistystyön Liitto KSL Ry. (2005). *Osallistavat menetelmät*. Saatavilla 22.09.2019 <http://www.ksl.fi/images/osallistavatmenetelmat.pdf>
- Kirkkohallitus (2016). *Kirkon tulevaisuuskomitean mietintö*. Suomen ev.-lut.kirkon julkaisuja 47. Helsinki. Saatavilla 22.09.2019 [http://kappeli.evl.fi/kkoweb.nsf/c7f32a5129224528c2256dba002d78f0/e3cb4b616646125ec2258050002951a4/\\$FILE/Kirkon%20tulevaisuuskomitea_Mietintö.pdf](http://kappeli.evl.fi/kkoweb.nsf/c7f32a5129224528c2256dba002d78f0/e3cb4b616646125ec2258050002951a4/$FILE/Kirkon%20tulevaisuuskomitea_Mietintö.pdf)
- Kirkkohallitus (2014). *Kohtaamisen kirkko - Suomen evankelis-luterilaisen kirkon toiminnan suunta vuoteen 2020*. Suomen ev.lut. kirkon julkaisuja 7. Saatavilla 22.09.2019 <https://evl.fi/documents/1327140/52566740/Kohtaamisen+kirkko/d3b98b1a-8d4c-fcf5-01f3-02e8ba28a784>
- Kirkkohallitus (2017). *Suuri Ihme – Rippikoulusuunnitelma 2017*. Suomen ev.lut. kirkon julkaisuja 60. Helsinki.
- Kämäräinen, V. (2018). Armo on sitä, että kukaan ei jää yksin – muuttuva nuorisotyö ja kirkon työ heidän kanssaan. Teoksessa Jarmo Kokkonen (toim.) *Kirkon tulevaisuusselonteko 2018*. Suomen ev.lut. kirkon julkaisuja 74. Kirkko ja toiminta.
- L 1285/2016. Nuorisolaki. Saatavilla 22.09.2019 <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2016/20161285>
- L 731/1999. Suomen perustuslaki. Saatavilla 22.09.2019 <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/1999/19990731?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=perustuslaki>

- Launonen, P. (2004). *Nuorisonohjaajasta nuorisotyönohjaajaksi – Suomen evankelis-luterilaisen kirkon nuorisotyönohjaajien koulutus ja ammattitaidon muuttuvat tulkinnat 1949 – 1996*. Helsinki: Diakonia- ammattikorkeakoulu.
- Lindfors, H. (2008). Perinne elämäksi. Teoksessa Jouko Porkka (toim.) *Johdatus kristilliseen kasvatukseen*. Porvoo: Lasten Keskus, 255-282.
- Lusa, A. (2018). *Kasvatuksen ja nuorisotyön asiantuntijat KNT Ry. Historia*. Saatavilla 22.09.2019 <https://www.knt.fi/liitto/perustietoa/historia/>
- Malkavaara, M. (2019). *Uusi tapa toimia*. Diakonia-ammattikorkeakoulu. Saatavilla 22.09.2019 <https://dialogi.diak.fi/2019/01/21/uusi-tapa-toimia/>
- Mäkinen, M. (2019). *Spiritualiteetti* [Luento]. Helsinki: Diakonia-ammattikorkeakoulu.
- Porkka, J. (2019). *The Young Confirmed Volunteers of the Evanelical Lutheran Church of Finland. Motivation, Religiosity and Community*. Diak Tutkimus 2. Tampere: PunaMusta Oy. Saatavilla 22.09.2019 <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-493-338-4>
- Porkka, J. (2005). *Isostoiminnan rikkaus - leirityön tarpeista nuorisokulttuuriksi*. Teoksesta Nuorisotyön käsikirja. 2005. Helsinki: Kirjapaja.
- Porkka, J. (2004). *On kunnia olla isonen. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon isostoiminta 2000-luvun alussa*. Kirkkohallituksen julkaisuja 2004:10. Helsinki.
- Puolimatka, T. (2008). Kristillisen kasvatuksen lähtökohtia. Teoksessa Jouko Porkka (toim.) *Johdatus kristilliseen kasvatukseen*. Porvoo: Lasten Keskus, 15-61.
- Pöyhönen, T. (2019). *Yhteisöjen kirkko*. EU: Karas-Sana Oy.
- Raamattu*. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kirkolliskokouksen vuonna 1992 käyttöön ottama suomennos. Helsinki: Kirjapaja.
- Suomen evankelis-luterilainen kirkko. Kirkon työmarkkinalaitos. Henkilöstön lukumäärä tehtäväryhmittäin vuosina 2009-2018. Saatavilla 27.10.2019 <https://evl.fi/documents/1327140/47781461/Koko+henkil%C3%B6st%C3%B6n+lukum%C3%A4r%C3%A4+teht%C3%A4v%C3%A4ryhmitt%C3%A4in+2009-2018.pdf/5c50f955-c7f2-5c3c-1a9e-3ae6c829f37d>

- Suomen evankelis-luterilainen kirkko. Tietoa kirkosta. *Henkilöstö*. Saatavilla 27.10.2019 <https://evl.fi/tietoa-kirkosta/tilastotietoa/henkilosto>
- Suopajarvi, L. (2013). *Opas projektiarviointiin*. Lapin yliopiston yhteiskuntatieteiden tiedekunnan julkaisuja C. Työpapereita 55. Saatavilla 22.09.2019 <https://www.ulapland.fi/loader.aspx?id=a6d01dd9-baad-408a-a6fb-5e131cf74ef5>
- Teologia. *Nuoren aikuisen spiritualiteetti*. Saatavilla 18.05.2019 <https://www.teologia.fi/artikkelit/96-nuoren-aikuisen-spiritualiteetti>
- Terveysten ja hyvinvoinnin laitos. Hyvinvointi ja terveyserot. *Osallisuus*. Saatavilla 27.10.2019 <https://thl.fi/fi/web/hyvinvointi-ja-terveyserot/eriarvoisuus/hyvinvointi/osallisuus>
- Thitz, P. (2013). *Seurakunta osallisuuden yhteisönä*. Saatavilla 22.09.2019 http://epublications.uef.fi/pub/urn_isbn_978-952-493-214-1/urn_isbn_978-952-493-214-1.pdf
- Valtonen, M. & Salminen, V-M. Yhteisöjä vahvistavat hankkeet ja uudet alut. Malkavaara, M. & Valtonen, M. (toim). (2019). Teoksessa *Uusi elämisen kulttuuri – muutos Tampereella*. Kirkon tutkimuskeskuksen verkkojulkaisuja 61. Kuopio: Grano Oy. Saatavilla 17.10.2019 <https://docplayer.fi/143018477-Tutkimuskes-uusi-elamisen-kulttuuri-muutos-tampereella-mikko-malkavaara-minna-valtonen-toim-kirkon-tutkimuskeskuksen-verkkojulkaisuja.html>
- Van Cappellen, P., Toth-Gauthier, M., Saroglou, V. & Fredrickson B. (2014). Religion and Well-Being: The Mediating Role of Positive Emotions. Teoksessa *Journal of Happiness Studies* (s. 485-505). (Springer Science & Business Media B.V). Saatavilla <http://web.b.ebscohost.com/anna diak.fi:2048/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=5&sid=ade617ae-7094-49ae-a641-35cca8afb038%40pdc-v-sessmgr02>
- Virkkunen, J., Engeström, Y., Pihlaja, J. & Helle, M. (2001). *Muutoslaboratorio: Uusi tapa oppia ja kehittää työtä*. Helsinki: Edita.
- Wenger, E. (1998). *Communities of Practice: Learning, meaning and identity*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Yleissopimus lapsen oikeuksista 54/1991. Saatavilla 22.09.2019 <https://www.lapsenoikeudet.fi/lapsen-oikeuksien-sopimus/sopimus-kokonaisuudessaan/>

LIITTEET

Liite 1. Hartausuurna blogisivustossa <http://musupallero.simplesite.com/>

Sopii kaikkeen

Hartaudenpitopaikkaa kannattaa välillä vaihtaa. Hartauden voi pitää ulkona veden tai nuotion ääressä. Paikan vaihto tuo hartauteen erilaisuutta.

Maalauspiiri

Mennään piiriin sillä tavalla, että edessä on aina jonkun selkä. Maalataan aiheeseen liittyviä kuvia tai sanoja edessä olevan selkään. Voi käyttää käsiä, pensseleitä tai muuta pehmeää. Silmät voi olla kiinni tai auki.

Kynttiläpolku

Tehdään kynttilöistä reitti, jonka varrelle laitetaan noin viisi erilaista ajatusta ja pohdintaa herättäviä kuvia, tekstejä tai esineitä. Polkua kuljetaan yksi kerrallaan omassa tahdissa ja hiljaa mietskellen.

Anteeksianto

- Voimaa antaa muille anteeksi
- Voimaa antaa itselleen anteeksi
- Jumalan anteeksiantoa
- Voimaa muille antaa anteeksi
- Hyväksyä se, että me kaikki teemme virheitä
- Viisautta, että jättäisimme omat ja toisten tekemät pienet väärät teot omaan arvoonsa

Armo

- Anna päättäjille viisautta armahtaa väärin tuomitut.

Kotisivun tekeminen on helppoa!

Kokeile tästä!

Luonto

- Arvostaa Suomen luontoa
- Viisautta nähdä luonnon kauneus ja arvostaa sitä
- Viisautta ihmisille toimia ilmastonmuutoksen ehkäisemiseksi
- Viisautta punnita luontoon vaikuttavia tekoja (lentäminen, yksitysautoilu, turha matkustelu)
- Ymmärtää, että ihmisen hyvinvointi liittyy luonnon hyvinvointiin
- Arvostaa Jumalan luomistyötä pienimmissäkin luontokappaleissa (kukat, kivet, leppikset, lumihiuhteet)

Läheiset, perhe

- Rukoilla kaukaisten sukulaisten puolesta
- Rukoilla enemmän yhteisiä hetkiä vanhempien läheisten kanssa

Tämä on Liibalaabaa.

Liibalaaban selittäminen on yksi isosen tärkeimmistä taidoista. Liibalaaba on siis sitä höpötystä, joka täyttää iltahartauden tyhjät kohdat. Se on johdattelevaa höpötystä, joka jollain kummallisella tavalla yhdistää rukouksen, Raamatun tekstin ja veisun.

Alle on koottu jokaiseen aihealueeseen liittyviä liibalaaban aloitustapoja.

Rukous

- Rukous on varmaan aika monelle täällä vieras asia. Se saattaa välillä tuntua aika turhalta...

- Täällä rippikoulussa ei välttämättä tule tarpeeksi esille se, että rukouksen ei tarvitse olla kädet ristissä kyhnöttämistä. Oikeasti rukous voi olla vain pieni ajatus...

Jaa tämä sivu

- [Jaa Facebookissa](#)
- [Jaa Twitterissä](#)

Luo kotisivu

Kotisivun tekeminen on helppoa!

Kokeile tästä!

Liite 2. Kuva toiminnallisesta osiosta. Kalanruoto.

Liite 3. Muistio työpajasta

Aika: 14.06.2019

Paikka: Nuorisokahvilan tila

Läsnäolijat: Ida, Jenny, Enni, Tiuku ja Siiri

Alku: Tapaamisen idean selvittäminen ja läpikäyminen

Hyviä hartausaiheita:

- Yhteisöllisyys, yhteenkuuluvuus, ystävyys
- Polku (musiikki alkutilanteessa), Raamatun pätkät, ekoajatukset
- Yksi asia voi riittää
- Musiikki (rauhottumiseen, taustalle, ei loppuun)
- Todellisuus, heikommalla kädellä piirtäminen
- Korun rakentaminen (minän rakentaminen, muuttumattomat asiat)
- Tarina, kertomus (yhteys jollain kontaktilla toisiin)
- Yhteinen rakentaminen (pikkuhiljaa suurempi paljastuu, kuka tekee: isoset? Päätelmän tekeminen osallistujalle)
- Kriisit (pelot, muutokset)
- Rukous (kirjoittaminen, höyhänen puhaltaminen)
- Ajankohtaisuus (Earth Hour, päivän tapahtumat)

Yhteenveto keskustelun jälkeen hyvästä hartaudesta: toiminnallisuus, yhdessä hiljaa tekeminen, konkretia, tiivis yhteys, ajankohtainen, ei iltaohjelmapiiriä

Lopetus: seuraavan tapaamiskerran sopiminen maanantaille 24.6.

Liite 4. Isosten palaute

Miltä projektityöskentely sinusta tuntui?

Enni: *Projektityöskentely oli tosi kivaa! Alkuun ajatus hartauksien kokoamisesta oli aika haastava, mutta meillä oli niin kiva porukka tekemässä ja niin hyviä keskustelun aiheita, ettei lopulta ollut yhtään hankalaa.*

Siiri: *Yhdessä tekeminen oli kivaa ja ideoiden kokoaminen onnistui yllättävän helposti.*

Tiuku: *Tykkäsin projektityöskentelystä! Vaikka en pystynyt osallistumaan pariin kertaan töiden takia, niin pysyin silti mukana ja pystyin tekemään asioita omalla ajalla.*

Joni: *Projektityöskentely oli todella kivaa. Tutun ja tiiviin porukan kanssa oli mukavaa ja tehokasta työskennellä.*

Jenny: *Projektityöskentely oli mukavaa ja porukalla tekemisestä sai hyvää motivaatiota touhuun. Tykkäsin olla mukana!*

Ida: *Kivalta tuntui.*

Saitko vaikuttaa työskentelyssä tarpeeksi?

Enni: *Sain ja aina oli sellainen olo, että pystyi vapaasti sanomaan omia mietteitä ja ideoita.*

Siiri: *Sain vaikuttaa työskentelyssä tarpeeksi.*

Tiuku: *Sain vaikuttaa työskentelyyn tarpeeksi. Kaikkien ajatuksista otettiin aina kappia ja kehiteltiin yhdessä eteenpäin jos ei itse osannut.*

Joni: *Mielestäni sain vaikuttaa työskentelyssä todella paljon ja hyvin.*

Jenny: *Sain vaikuttaa. Vaikka en ihan aina päässyt paikalle, mielipiteeni otettiin huomioon. Tietysti suht tuttujen tyyppien kanssa työskentely oli helppo aloittaa, kun tiesi jo vähän miten toiset ovat tottuneet työskentelemään ja ajattelemaan.*

Ida: *Sain vaikuttaa tarpeeksi.*

Koetko auttaneesi seurakunnan hartauselämän kehittymistä?

Enni: *Koen, koska huomattiin jo projektia tehdessä, kuinka paljon kyseisestä työskentelystä on hyötyä erityisesti meidän seurakunnan isostoiminnassa.*

Siiri: *Oli kiva, että saatiin omista vähän huonoista kokemuksista kasattua kattava paketti tuleville isosille. Ainakin itse olisin hyötynyt vastaavanlaisesta.*

Tiuku: *Koen, että oon vähän helpottanut ainakin isosten tulevia hartauksia. Helpompi saada kiireessäkin hartaus kasaan Hartausuurnan avulla!*

Joni: *Koen.*

Jenny: *Toivottavasti edes jollain tasolla. Varmasti ainakin tässä kokonaisuudessa näkyy nuorten ideat ja ajatusmaailma hartauksista, niin pieninä osina kuin kokonaisuuksinakin.*

Ida: *Mielestäni kyllä.*

Mitä muuta haluat sanoa?

Enni: *Oon kauheen ilonen, että sain olla mukana tekemässä tätä. Tuli itekkin opittua paljon uutta ja oli mahtava ideoida ja keskustella hartauksista ja hartausaiheista. Ja parasta on, kun jo alusta alkaen tiedettiin, että tästä ideoinnista tulee olemaan niin paljon hyötyä myös muille!*

Siiri:

Tiuku: *Eikä mulla muuta, kun että oli hirveen kiva olla osana tätä!!*

Joni: *Musta oli mukavaa, että saatiin tehtyä yhdessä. Itse tekeminen oli mukavaa, mutta myös ajatus siitä, että projekti voi auttaa joitakuita, toi hyvän fiiliksen.*

Jenny: *Iso kiitos, että pääsin tähän projektiin mukaan! Oli kiva päästä taas oppimaan hieman lisää ryhmätyöskentelystä ja tämän tekeminen oli mukava kokemus kaikkiaan.*

Ida: *Oli mukavaa olla osallisena tässä projektissa ja olla avuksi.*